

Predmet IT-98-32-A, Tužilac protiv Mitra Vasiljevića

Transkripcija i redaktura transkripta: Fond za humanitarno pravo, 15.decembar 2005.

Ponedjeljak, 10. septembar 2001.

Uvodna reč Tužilaštva

Svedok VG-022

Otvorena sednica

Optuženi je pristupio Sudu

Početak u 9.30 h

Molim ustanite. Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju zaseda. Izvolite, sedite.

SUDIJA HANT: Molim da se najavi Predmet.

sekretar: Dobro jutro, časni Sude. *Predmet IT-98-32-PT, Tužilac protiv Mitra Vasiljevića.*

SUDIJA HANT: Molim da se predstavi Tužilaštvo.

TUŽILAC GRUM: Za Tužilaštvo, časni Sude Dermot Grum (Dermot Groome) i Sabina Bauer (Sabine Bauer)

SUDIJA HANT: Hvala vam, a Odbrana?

ADVOKAT DOMAZET: Časni Sude, moje ime je Vladimir Domazet. Ja sam glavni branilac optuženog Mitra Vasiljevića, a gospodin Radomir Tanasković je moj subranilac u ovome predmetu.

SUDIJA HANT: Hvala vam. Gospodine Vasiljeviću, da li čujete postupak na jeziku koji možete da razumete? Ne morate da ustajete. Hvala vam, izvolite, sedite. Ja to neću ponovo da vas pitam dok smo u ovoj sudnici, međutim ukoliko u bilo kojem trenutku budete imali problema sa slušalicama, ukoliko budete imali problema da čujete postupak, svakako nam to recite, jer je od vitalne važnosti da vi dobro čujete sve šta se ovde dešava. Gospodine Grum, pre nego što saslušamo vašu uvodnu reč, mislim da moramo da raspravimo nekoliko pitanja. Koliko ja mogu da vidim ovaj se optuženi nije nikada izjasnio po izmenjenoj i dopunjenoj optužnici. Ukoliko vi mislite da jeste, recite mi, međutim to se ne pojavljuje niti u jednom transkriptu.

TUŽILAC GRUM: Ova optužnica je zavedena zadnji put kada smo se sastali na Sudu i on to tada nije uradio.

SUDIJA HANT: U redu, onda bi on o tome trebao da se izjasni pre nego što počnemo. Druga stvar je pitanje našeg rasporeda i radnih sati. Koliko sam ja shvatio, u ovom trenutku nećemo da delimo ovu sudnicu niti sa jednim drugim predmetom, prema tome, to znači da ćemo da radimo uobičajeno radno vreme od 9.30 do 11.00, od 11.30. do 13.00. i od 14.30. do 16.00. Ove nedelje zasedaćemo od ponedeljka do četvrtka zbog toga što se u nekim drugim predmetima dešavaju stvari u prepretresnoj fazi, kojima će se pozabaviti u petak. U zavisnosti od brzine kojom će da se odvija ovo suđenje, nadam se da ćemo biti u mogućnosti da zasedamo četiri ili četiri i po dana nedeljno. Pomalo uznemirava činjenica da sam u zadnjem prepretresnom podnesku pročitao da Tužilaštvo predviđa da će da mu treba, ne 15 nego 26 i po dana. Možda će neke od stvari o kojima smo govorili na toj Prepretresnoj konferenciji pomoći da se to vreme skрати. To, jednostavno, ne može da bude 26 dana, to je dva meseca rada i mi nemamo to vreme na raspolaganju i ne želimo da slušamo puno ponavljanja. Pretpostavljam da ćemo pred kraj ove nedelje, kada budemo saslušali nekoliko svedoka, da ćemo moći da kažemo u čemu su sporna pitanja, na primer "pitanje Šepo". Još jedna stvar, u petak su mi rekli da porodica optuženog koristi ovu kabinu na kraju sudnice kako bi posmatrala postupak ove nedelje. Nadam se da će oni tu kabinu moći da koriste cele nedelje. Međutim, moram da kažem da postoji problem, da se iz te kabine mogu videti svedoci, a svi osim jednog svedoka ove nedelje zaštićeni su zaštitnim merama. U kabini su podignuti neki zastori i moraćemo da proverimo da li oni na odgovarajući način ispunjavaju svoj zadatak. U svakom slučaju, gospodine Grum, skrećem vam pažnju na činjenicu da javnost prati ovo suđenje ove nedelje. Zato i vas molim da gledate šta bi se još moglo da se uradi kako bismo osigurali da svedok ne može golim okom da se vidi iz te kabine. I, konačno i gospodin Domazet je dostavio svoje argumente za podršku prihvatljivosti dokaza i ti argumenti iznose tezu da su Muslimani napadali srpsko civilno stanovništvo. Nama treba odgovor Tužilaštva na tu tezu i to što je moguće ranije, jer, na žalost, argumenti su došli kasnije nego što smo se nadali, a to je pitanje koje će verovatno da se pojavi sa prvim svedokom. Jeste li razmišljali o tome?

TUŽILAC GRUM: Ja sam sinoć bio zauzet pripremom svedoka, ali sam pročitao podnesak i sutra ću da dostaviti naš odgovor Sudu.

SUDIJA HANT: Sutra bi moglo da bude prekasno, ako to smem da kažem, zato što će se to pitanje pojaviti već sa prvim svedokom, čini mi se i prilikom unakrsnog ispitivanja.

TUŽILAC GRUM: Časni Sude, mislim da bismo mogli da saslušamo svedočenje tog svedoka? Nisam siguran da će ta stvar da se pojavi. Ukoliko se pojavi, izneću argumente usmeno.

SUDIJA HANT: U redu. Gospodin Domazet je poslao poruku u kojoj kaže da porodica optuženog nije ovde. Da li to znači da oni neće uopšte da budu ovde?

ADVOKAT DOMAZET: Da, časni Sude, mislim da je ove i sledeće nedelje, da je to sigurno.

SUDIJA HANT: Da će biti ili da neće biti?

ADVOKAT DOMAZET: Ne.

SUDIJA HANT: U redu, izgleda da neko jeste u kabini, aha, čini mi se da su to neki naši pravni referenti. Gospodine Domazet, pitanje izjašnjavanja o krivici po izmenjenoj i dopunjenoj optužnici. To je jedna formalna stvar, naravno. Ja pretpostavljam da će vaš klijent da se izjasni da nije kriv po svakoj od optužbi. Prema tome, osim ako nemate nekih prigovora, ja predlažem da ga jednostavno pitam da li se on izjašnjava da je kriv ili da nije kriv po svim optužbama kojim se tereti i onda ćemo taj odgovor da uzmemo za sve optužbe. Da li se slažete sa takvim načinom postupanja?

ADVOKAT DOMAZET: Da, slažem se.

SUDIJA HANT: U redu, hvala vam. Gospodine Vasiljeviću, molim vas da ustanete. Optužnica protiv vas je izmenjena, u njoj se smanjuje opseg optužbi protiv vas, međutim još uvek su neke optužbe ostale. Vi ste se izjasnili da niste krivi prema prvobitnoj optužnici i zato vas sada pitam da li se izjašnjavate da ste krivi ili da niste krivi za sve optužbe u izmenjenoj i dopunjenoj optužnici protiv vas?

OPTUŽENI VASILJEVIĆ: Nisam kriv, časni Sude,.

SUDIJA HANT: Hvala vam, izvolite, sedite. Gospodine Grum, jeste li zadovoljni sa time kao sa tehničkim pitanjem?

TUŽILAC GRUM: Da.

SUDIJA HANT: U redu, onda sada možemo da saslušamo šta imate da kažete.

TUŽILAC GRUM: Samo jedna stvar pre toga. Ovo je prvo pojavljivanje gospodina Tanaskovića pred Sudom i ja bih samo želeo da pitam, imajući u vidu zaštitne mere svedoka, da li je on pročitao naloge Suda u vezi sa zaštitom svedoka.

SUDIJA HANT: To je nešto čime treba da se pozabavite izvan sudnice. Mi moramo da pretpostavimo da će svi branioci da se povinuju pravilima i da će gospodin Domazet, koji ima iskustva na ovome Sudu, da se pobrine da li je njegov kolega pročitao naloge. Ja zaista mislim da nije potrebno da sada njega formalno u sudnici to pitam ... Hoćete li da svedočite, gospodine Grum?

TUŽILAC GRUM: Nije uključen mikrofoni.

SUDIJA HANT: Nisam video da se to tako radi, to je mesto za svedoka, ali ako baš želite to da uradite, onda možete, međutim moramo da vas čujemo, morate da uključite svoj mikrofoni.

TUŽILAC GRUM: Sve što su oni želeli da urade je da odu iz Višegrada. Do 14. juna 1992. operacija etničkog čišćenja u Višegradu već je uveliko bila u toku i ona je bila rasprostranjena i brutalna. Većina Muslimana u tom gradu koji su već jedanput pobjegli u strahu, a zatim se vratili, sada su bežali po drugi i poslednji put. Oni koji su ostali među poslednjima, shvatili su da će morati da urade nešto za šta su smatrali da će da bude nemoguće. 13. juna jedan Srbin iz Koritnika otišao je do svojih muslimanskih komšija i rekao im sa iznenađujućom ravnodušnošću: "Morate da odete, etnički vas čistimo. Morate da odete u Kladanj". I ti poslednji Muslimani koji su istali u Koritniku, koji su se konačno pomirili sa groznom realnošću oko njih, su morali da odu. Kada su prešli preko starog turskog mosta u Višegradu 14. juna, jednostavno su tražili Crveni krst (Red Cross). Bilo im je rečeno da će da ih čeka autobus koji će da ih odvede na sigurno mesto. Nije bilo autobusa. Rečeno je da će možda sutra da dođu. Njihova velika tragedija je počela kada su se susreli sa optuženim gospodinom Vasiljevićem. Gospodin Vasiljević nije najozloglašeniји među optuženima na ovome Sudu. On nije moćan političar optužen za veliki plan zverstava u Bosni. On je, jednostavno, konobar, konobar kog su voleli i Muslimani i Srbi. Međutim, on je svojim vlastitim rukama počinio nešto, počinio je jedno delo koje je verovatno jedno od najgroznijih dela učinjenih protiv čovečanstva u ovom ratu, i to nad najneđužnijim žrtvama. Sudija Hant (Hunt), sudija Janu (Janu) i sudija Taja (Taya), u ime tužioca gospođe Del Ponte (Carla Del Ponte) moja je pravna odgovornost, kao i privilegija, da danas predstavim dokaze koje će Tužilaštvo da iznese o ovom predmetu. Zločin o kom govorim je počeo kada je gospodin Vasiljević ponudio svoju pomoć tim očajnim ljudima. Odveo ih je u jednu kuću, rekao im je da tamo ostanu preko noći, da će tamo da budu sigurni. Dao im je čak i pismenu dozvolu da tamo ostanu preko noći. Rekao im je da radi za Crveni krst. Rekao im je da će

sutra da budu ukrncani u autobuse i odvedeni na sigurno mesto. Međutim, zatim je sa Milanom Lukićem i još nekoliko drugih saučestvovao u spaljivanju tih ljudi. Najmanje 65 ljudi, uglavnom žena i male bespomoćne dece, bilo je ugrano u kuću na obali jednog potoka, u kojoj je već pripremljena zapaljiva tečnost i ta je kuća zatim zapaljena. Među njima je bila i beba, stara tri dana. Krici umirućih čuli su se iz lomače još dva sata nakon što je vatra zapaljena. To nije bio prvi put da su gospodin Vasiljević i Milan Lukić ubili Muslimane. Oni, zajedno sa drugima, su odveli sedam nenaoružanih muškaraca na istočnu obalu reke Drine i kukavički im pucali u leđa. Sve dok nisu mislili da su ih sve ubili. Jedan od njih je bio stariji kolega gospodina Vasiljevića i njegove molbe za milost svom starom prijatelju utišane su metkom u potiljak. Sedam muškaraca je toga dana bačeno u reku. Sudbina je poštedela dvojicu, koji će se toga dana sećati i opisati ga na ovom suđenju. Pre nego što opišem same zločine želim na početku da opišem i to, bez puno detalja, istorijski kontekst u kome je optuženi počinio svoje zločine. Bivša Jugoslavija je do 1991. godine bila savezna država koja se sastojala od šest republika. Jedna od tih republika, Srbija, obuhvatala je i autonomne regije, Vojvodinu i Kosovo. Nakon što je umro Tito, snage koje su držale te republike na okupu počele su da se dezintegrišu i sa time su došli znakovi da je Jugoslavija, u obliku u kojem je postojala u zadnjih nekoliko decenija, u opasnosti da se raspadne. Savezne institucije koje su sve više i više bile srpski orijentisane, a među njima i Jugoslovenska narodna armija, započele su niz sukoba, prvo u Sloveniji, zatim u Hrvatskoj i ubrzo nakon toga u Bosni. Sve to je činjeno u pokušaju da se stvori nova zemlja koja bi se još uvek zvala Jugoslavija, od republika koje su se razdvajale i to nova Jugoslavija koja bi bila sačinjena od teritorija starih republika. Nova Jugoslavija kojom bi upravljali Srbi i njihovi saveznici Crnogorci. Taj plan koji su zamislile srpske političke vođe u Srbiji i Bosni, izveden je na najbrutalniji mogući način od strane Jugoslovenske narodne armije, a koja je delovala u saradnji sa specijalnim snagama srbijanskog Ministarstva unutrašnjih poslova i paramilitarnim grupama koje su finansirale nacionalističke stranke. Oni su, pak, radili u tesnoj vezi sa lokalnom policijom i političkim vođama. Vojne operacije tih srpskih snaga bile su koordinirane i sistematske i do kraja 1992. godine ta je kampanja rezultirala smrću ili prisilnim raseljenjem otprilike 2.000.000 nesrba, za koje nije bilo mesta u toj viziji etnički homogene srpske države. Ujedinjene nacije (United Nations) su u nizu rezolucija pokušale da ugase plamen međunacionalnog sukoba. Ujedinjene nacije su usvojile embargo na izvoz oružje u bivšu Jugoslaviju, čime je zamrznuta vojna prednost Srba, a Bošnjaci su ostavljeni bez mogućnosti da se adekvatno naoružaju. Međutim, kao rezultat međunarodnog pritiska JNA je bila prisiljena da se povuče iz Bosne 19. maja 1992. To povlačenje u velikoj meri bilo je prividno, budući da je velika količina i opreme i ljudstva JNA ostala u Bosni, kako bi se ponovo nazvala Vojskom Republike Srpske. Pre sukoba u Bosni, Višegrad je bio mali grad u jugoistočnoj Bosni i Hercegovini. To je jedan od nekoliko gradova duž reke Drine i danas čini deo Republike Srpske. Višegrad ima takve karakteristike zbog kojih je bio

od strateške važnosti za vreme sukoba. Prvo, opština je mesto jedne važne hidrocentrale, brane. Ova brana ne samo da je davala neophodnu struju, već je i kontrolisala nivo reke i sprečavala da se poplave krajevi nizvodno. Drugo, grad je bio važan transportni centar, nalazi se na glavnom putu između Beograda i Sarajeva, osnovni, glavni put koji povezuje Titovo Užice u Srbiji i Goražde i Sarajevo. Taj put je bio jako bitan put za Uzički korpus Jugoslovenske narodne armije, koja je imala svoju kasarnu u Uzamnici. Časni Sude, sada bih vam pokazao jednu fotografiju iz vazduha, na kojoj bih hteo da vam pokažem ključna mesta koja će da se pojavljuju tokom svedočenja. Da počnem sa jednim ključnim mestom u Višegradu ...

SUDIJA HANT: Sačekajte da vam približe mikrofona tako da možemo da čujemo šta govorite, radi transkripta. Vi, verovatno, govorite na granici prebrzog. U stvari, hoću da kažem da brzo govorite.

TUŽILAC GRUM: Drina ovde prolazi, teče na sever ... Ona ide tu u tom pravcu ... To je sever. Na ovom kamenom mostu, na sredini se most proširuje i tu se nalazi čuvena sećija gde su ljudi sedeli kad bi prolazili. Postoji još jedan most koji prelazi reku Drinu, to je novi most. A isto tako ima još jedan most o kom ćemo kasnije da govorimo. Ovde je fudbalski stadion. O tome ćete da čujete svedočenja da je tu jednog dana bilo okupljeno 4.000 Muslimana, da su oni bili pretreseni pojedinačno i maltretirani. Ovde u ovom sektoru se nalazi Pionirska ulica i tu se nalaze tri kuće o kojima ćete da čujete svedočenje. Najlakši način da se nađu je da pogledate preko ulice, preko ove velike bele zgrade, a to je škola. Ovde se nalazi naselje Bikavac. O tome ćemo da čujemo svedočenje ljudi koji su se tu krili nekoliko dana i onda su tog dana tu uhvaćeni i odvedeni na reku Drinu. Ako sad obiđemo puni krug, dolazimo u centar grada. Tu se nalazi hotel "Višegrad", policijska stanica i restoran "Panos". To je restoran gde je radio optuženi i odakle ga je poznavala većina ljudi. Ima nekoliko tačaka koje se ne vide na ovoj slici, ali ja ću da vam naznačim gde se one nalaze i o njima ćemo da čujemo svedočenja. Tu se nalazi kasarna "Uzamnica". To je kasarna JNA. Ona se nalazi na istočnoj obali ili desnoj obali Drine, kako ju je nazivalo lokalno stanovništvo, znači ona se nalazi malo više južno, na levoj strani fotografije. Takođe, na ovoj fotografiji se ne vidi brana, koja se, u stvari, nalazi nekoliko kilometara uzvodno i na levoj strani. Druge dve lokacije koje se ne vide na ovoj fotografiji, a o kojima ćete da čujete svedočenje je mesto Saše, gde su sedmorica muškaraca odvedeni i gde su ubijeni. Ono se nalazi na desnoj, istočnoj obali Drine, severno od grada. I još jedna lokacija koju bih hteo da vam pokažem je hotel "Vilina vlas", a to je severoistočno od grada i otprilike bi se nalazilo ovde, gde pokazujem. Tu su muškarci odvedeni pre nego što su ih odveli do reke. Lokalne srpske jedinice su počele artiljerijsko gađanje grada i okolnih sela 6. aprila 1992. godine. Muslimanski krajevi i sela su, uglavnom, bili na meti. Zauzvrat, jedna mala grupa bosanskih Muslimana je preuzela kontrolu, zauzela je branu i pretela je da će je dići u vazduh.

Dok se stezao obruč Jugoslovenske narodne armije oko grada, jedan od tih muškaraca je uspeo da pusti vodu iz brane i time prouzrokovao da se poplave neke kuće i ulice. Ova kriza je privukla jako mnogo medijske pažnje i vođe na obema stranama su intenzivno pregovarale. Mnogi stanovnici, i Srbi i Muslimani, su pobjegli iz grada da čekaju ishod krize. Kriza na brani je bila rešena tako što su komandosi JNA zauzeli branu. Sledećeg dana je došao veliki kontingent Užičkog korpusa JNA koji je prešao granicu iz Srbije. Užički korpus se suočio sa lakim otporom muslimanskih grupa, ali u krajnjoj liniji nije imao mnogo problema da zauzme grad. Nakon što je zauzela grad, JNA je postavila tenkove i tešku artiljeriju oko grada. JNA je zadržala muškarce i žene radi saslušanja, a neki od tih zatvorenika su izjavili da su bili batinani. Nakon što su uspostavili apsolutnu kontrolu nad gradom, oficiri JNA i muslimanske vođe, ubedene uverenjima JNA da će Muslimani biti sigurni, zajedno su sproveli medijsku kampanju da bi ohrabрили Muslimane da se vrata svojim kućama i na svoje poslove. Mnogi su se vratili, verujući u uverenja koja su dobili i naivno se nadajući da će se život u Višegradu ponovo vratiti u normalu. Ali ubrzo nakon povratka shvatili su da je ovaj Višegrad gori i još opasniji od onog koji su napustili. Kontrolni punktovi gde se nalazila vojska, policija i paravojska su se nalazili svugde. Ljude je policija pljačkala i pretila im da će ih ubiti ako ne predaju svoju imovinu. Lokalni Srbi su bili poslani na obuku i vežbu iz pucanja. Muslimani na istaknutim položajima su dobili otkaz, a neki su nestali. Paravojske su se vozile po gradu i puštale trake sa zvučnika iz kojih su se čuli zvuci ljudi koje su mučili. Ova situacija je postala gora kada je Užički korpus napustio grad oko 19. maja 1992. godine. Po njihovom odlasku, lokalne srpske vođe su uspostavile Srpsku opštinu Višegrad i preuzele kontrolu nad opštinskim kancelarijama. Ubrzo posle toga, lokalni Srbi, policija i paravojne jedinice su započele jednu od najbrutalnijih kampanja etničkog čišćenja u bosanskom sukobu. Kampanja je imala za cilj da trajno očisti grad od preko 13.000 bosanskog muslimanskog stanovništva. Tokom perioda koji je došao, srpske i bosansko-srpske snage su napale i uništile određeni broj bosansko-muslimanskih sela. Na stotine nenaoružanih muslimanskih civila u gradu Višegradu su ubijeni, ni iz kog drugog razloga osim zbog svog etničkog porekla. Reka Drina se koristila da se u nju bacaju tela muškaraca, žena i dece koji su bili ubijeni na obalama ili na istorijskom turskom mostu koji je vekovima bio simbol ključajućeg neprijateljstva između muslimanskog i srpskog naroda. Mnogi muslimani koji nisu bili ubijeni, su bili zatočeni na raznim mestima po gradu, uključujući i bivšu vojnu kasarnu JNA u Uzamnici. Neki od njih su bili zatočeni i u hotelu "Vilina vlas" ili u drugim provizornim pritvornim centrima. Ovde su žrtve redovno batinali, mučili. Bile su izložene seksualnom napastvovanju, a mnogi su, na kraju i ubijeni. Obe džamije u gradu su bile potpuno uništene. Tokom proleća 1992. godine, nekadašnji, bivši stanovnik Višegrada, Milan Lukić, se vratio u Višegrad i preuzeo kontrolu nad paravojnom jedinicom koja je radila sa policijskim i vojnim jedinicama, sprovodeći teror i nasilje nad lokalnim muslimanskim civilnim stanovništvom. Ova paravojna organizacija se nazivala "Beli orlovi", a uključivala je

rođaka Milana Lukića, Sredoja Lukića i njegovog kuma, optuženog Mitra Vasiljevića. Milan Lukić i Mitar Vasiljević su bili dobri prijatelji, a njihove porodice su imale posebne veze i odnos koji je obuhvatao nekoliko generacija. Sredoje Lukić je bio pripadnik višegradske policije, a Mitar Vasiljević je bio poznati konobar koji je radio za kompaniju "Panos", koja je u višegradskom kraju imala nekoliko ratorana i kafana. Od aprila 1992. godine do oktobra 1994. godine, Milan Lukić i njegova grupa su počinili na stotine zločina u opštini Višegrad protiv nesrpskog stanovništva. Mnoge od njihovih žrtava su bile ubijene i bačene sa starog turskog mosta, većina njih je bačena pored te kamene sećije odakle su tela plovila dole do slapa, i odakle su ih izvlačili iz reke i sahranjivali po muslimanskim običajima. Na žalost, priča o Višegradu je najuspešnja priča etničkog čišćenja tokom balkanske krize: 21.000 ljudi, ili preko 60% ljudi, svi su Muslimani. Za vreme rata, nakon događaja o kojima ćete da čujete tokom ovog suđenja, nije ni jedan ostao. Preko 12.000 ljudi je prisilno uklonjeno iz svojih kuća ili ubijeno, prema evidenciji Crvenog krsta. Višegrad ima tu tragičnu distinkciju da je iz njega najviše ljudi nestalo posle slučaja Sebrenice. Mnogi od njih su bili muškarci i mladići, dečaci, većina njih je nestala u maju i junu 1992. godine kada je optuženi dao svoj doprinos ovom prljavom planu. Deo mog pravnog posla je da dokažem da je Mitar Vasiljević optužen za ono šta nije bilo samo delo jedne odmetničke grupe kriminalaca, već da je bio povezan sa preuzimanjem kontrole i etničkim čišćenjem koje je orkestrirao Slobodan Milošević, Radovan Karadžić i drugi. Tužilac će da predstavi nekoliko dokaza u vezi sa ovom temom, ima dva naročito, o kojima bih hteo da govorim. Čujete svedočenje čoveka koji je bio istaknuti pripadnik višegradske zajednice. Opisao je jedan događaj gde je doveden na komandno mesto JNA za sastanak sa jednim pukovnikom, dok je sedeo i čekao za stolom, tri njemu nepoznata oficira su mu prišla i sela preko puta njega. Ignorujući ga, jedan od njih je odmotao kartu grada i pokazivao drugoj dvojici krajeve sa desne obale koji su bili uspešno očišćeni. On se paralisao kada je oficir pokazao na selo u kojem je živela čitava njegova porodica na levoj obali reke i rekao da je to mesto na redu za čišćenje narednog dana. Takođe ćete videti video koji je snimljen pet ili šest nedelja pre nego što su počinjeni zločini. Prvi put je prikazan na srpskoj televiziji i počinje time što TV ekipa snima Višegrad iz jednog vojnog helikoptera. Videćete da helikopter kruži iznad jednog vojnog objekta u kome su Muslimani okupljeni, kao ovce, na jednom terenu za košarku. Na videu se vidi vojni kamion sa naoružanim vojnicima u njemu i određenim brojem Muslimana u tom kamionu. Dok kamion prolazi pored kamere vidite njihova uplašena, zabrinuta lica. Jedan od tih uplašanih ljudi će da se pojavi i ovde, pred ovim Sudom. Opisao je kako je vojska ušla u njegovo selo, prikupila sve Muslimane i dovela ih na gradski fudbalski stadion. Opisao je da je, dok je prelazio stari turski most u tom kamionu, shvatio da se nalazi u jednom dugačkom redu vojnih kamiona koji su, takođe, bili puni uplašanih muslimanskih muškaraca, žena i dece. Reći će vam kako su paravojske, uključujući i Bele orlove, čekali na kraju mosta, rugali im se i pretili im bez ikakve kontrole i nadzora od strane

vojnog osoblja koje se tamo nalazilo. Ispričaće vam da armija nije napravila nikakav napor da zaustavi Bele orlove dok su uzeli sina njegovog prijatelja sa kamiona, koga nikada više nisu videli. Želim, takođe, da opišem detaljnije zločine za koje je optuženi okrivljen. Biće predstavljena verodostojna i pouzdana svedočenja očevidaca da su 7. juna 1992. godine Milan Lukić, Mitar Vasiljević i drugi pripadnici njegove grupe zarobili sedam muslimanskih civila, odvezli ih do reke Drine i pucali u njih. Pet od tih žrtava su poginule u toj pucnjavi, a dvojica su uspela da se izvuku tako što su se pretvarali da su mrtvi. Događaji koji su doveli do ovog incidenta su počeli negde oko 17.30 uveče 7., kada je Milan Lukić sa svojim ljudima sprovodio pretrage od kuće do kuće tražeći muslimanske civile. Jedan od prvih muškaraca koji je zarobljen je na silu izveden iz svoje kuće. Dok su ga odvodili, on je tražio dozvolu da poljubi svoju ćerku. Milan Lukić je rekao: "Ne", kada je Lukić okrenuo leđa ovaj je krišom poslednji put poljubio svoju malu devojčicu. Prvi od dvojice muškaraca koje su zarobili je smešten na zadnje sedište tamnocrvenog Folksvagen-Pasata (Volkswagen-Passat) koga je vozio Milan Lukić i koji je bio ukraden od jedne Muslimanke, poslovne žene, koja je bila među prvim ubijenim osobama. Otprilike u isto vreme, šest muškaraca iz Lukićeve grupe je vršilo pretragu drugih muslimanskih kuća u blizini hotela "Bikavac". Dvojica zarobljenih su živeli nekoliko nedelja u podrumu jedne kuće, krijući se iza jednog ormana kad god bi čuli da automobil prolazi niz ulicu. Kada je jedan od njih video svoj sopstveni automobil kako ide polako niz ulicu, on je prišao bliže da bolje vidi šta se dešava, a nije shvatio da se nekoliko ljudi iz grupe Milana Lukića pelo uz brdo. Oni su onda bili uhapšeni i držali su ih dok nije stigao Milan Lukić. Odvedeni su u jednu drugu kuću u blizini gde im se pridružilo još nekoliko nesretnih muškaraca koji nisu uspeli da pobegnu. Kada je stigao Milan Lukić u taj kraj, bosansko-muslimanske zatvorenike su pretresli i uzeli su im sve vredne stvari i njihove isprave. Možda prvi jasan znak namera Milana Lukića, je bilo to šta je uradio sa ispravama: on ih je bacio na jednu gomilu iza vrata. Muškarce su onda naterali da uđu u dva automobila koji su bili ukradeni od bosanskih Muslimana. Dva vozila su krenula kroz grad, prošla su pored uništenih džamija i krenuli u pravcu hotela "Vilina vlas", severoistočno od grada. Uz put, Milan Lukić je stao pored ljudi koji su išli putem i iz automobila ih je pitao kako se zovu da bi video da li se radi o Muslimanima. Na jednom kontrolnom punktu kroz koji su prošli, rekao je jednom policajcu koji se tamo nalazio: "Ja sam ulovio nekoliko balija", a to je uvredljiva reč koja se koristi za Muslimane. Kada su dva automobila sa sedam bosansko-muslimanskih zatvorenika stigla u zatvoren i prazan hotel "Vilina vlas", tu su se sreli sa optuženim Vasiljevićem i drugim pripadnicima grupe Milana Lukića. Optuženi je stajao sa leve strane recepcije, optuženog su žrtve dobro poznavale zato što je mnogo godina radio kao konobar u nekoliko restorana i kafana koje su bile u vlasništvu kompanije "Panos" iz Višegrada. Jedna od žrtava, Meho Džavić, je čak bio i Vasiljevićev nadzornik i neka vrsta mentora u preduzeću. Optuženi je nosio na sebi sivo-maslinastu uniformu sa crvenom trakom na rukavu, imao je crnu kapu, a na

uniformi nosio oznaku dvoglavog orla. Bio je naoružan automatskom puškom. Dok su muškarce postrojili leđima okrenutim recepciji, Mitar Vasiljević je stajao sa njihove desne strane, a jedan drugi Srbin je stajao sa leve strane i oni su tu čuvali stražu. Milan Lukić je preturao po recepciji i u sobi koja se nalazila iza recepcije i tražio je ključeve. Kada nije našao ključeve rekao je ljutito: "Vratimo se". Sedam muškaraca su ponovo naterali da uđu u ta dva automobila. Optuženi Vasiljević je seo napred u "Pusat", dok je Milan Lukić vozio. Dva vozila su otišla u Saše, malo selo izvan Višegrada. Uz put, jedan pripadnik paravojnih snaga je ljubazno jednom muškarcu ponudio cigaretu i uveravao ga je da ih vode na razmenu. Dok su se parkirali pored puta ispred jedne kuće, Milan Lukić je upitao Mitra Vasiljevića da li zna da li su vlasnici te kuće Muslimani i on je odgovorio da jesu. Nakon što je optuženi i drugi pripadnici paravojnih snaga izašli iz automobila, zauzeli su pozicije oko automobila i naredili bosanskim Muslimanima da izađu. Milan Lukić je imao snajpersku pušku sa prigušivačem, a Mitar Vasiljević je imao automatsko oružje tipa "kalašnjikov" (kalashnikov), koje je bilo lokalne proizvodnje. Svo oružje, uključujući i ono koje je držao gospodin Vasiljević, je bilo upereno u te muškarce. Kada su zarobljenici izašli iz automobila, naterali su ih da odu prema reci Drini koja je bila oko sto metara dalje. Na putu do reke Milan Lukić i Vasiljević su držali stražu nad osuđenima sa jedne strane, a preostali članovi paravojnih snaga su ih čuvali s leđa. Muškarcima je bilo jasno kakva ih sudbina čeka. Jedan od njih je pokušao da se približi svom zetu dok su hodali u pokušaju da se s njim pozdravi, ali su mu brzo pripretili da nastavi pravo. Kada su stigli do reke, sedmorici muškaraca je naređeno da se poredaju uz obalu. Oni su tih deset koraka sporo hodali i to prema reci u kojoj su plivali kao dečaci, zato što su znali da će, kad dođu do reke, biti mrtvi. Bivši šef Vasiljevića, Meho Džavić, više puta je optuženog preklinjao da mu poštedi život. Vasiljević je hladno odgovorio: "Ne poznajem te". I neki drugi su molili, međutim sve to je bilo uzalud. Neki drugi, pak, su bili tihi i provodili su zadnjih nekoliko svojih trenutaka života misleći o svojoj deci i drugima koji su im bili važni. Dok su ta sedmorica stajala pored reke Vasiljević i Milan Lukić i drugi zauzeli su položaj otprilike deset metara iza njih. Nakon kratke diskusije, da li da se kalašnjikovi koriste u automatskoj ili poluautomatskoj vatri, začuo se zvuk tri puške koje su zapucale u isto vreme. Paravojnici, na čelu sa Milanom Lukićem, više puta pucali su u njihova leđa i glave, sve dok nisu zaključili da su ih ubili. Dvojica među žrtvama bacili su se u reku kada je započela pucnjava i pretvarali su se da su mrtvi. Ostali su nepokretni u plitkoj vodi, dok su dodatni hici upućeni kako bi se osiguralo da su sve žrtve mrtve. Mogli su da čuju zvuk metaka kako ulaze u tela njihovih prijatelja, mogli su da osete kako život napušta njihove prijatelje koji su ležali pored njih. Kada su paravojnici zaključili da su ubili svu sedmoricu, Vasiljević, Milan Lukić i drugi vratili su se do dva automobila i odvezli se. Dva preživela ostali su nepokretni sve dok nisu čuli da automobili odlaze, a zatim su zajedno našli put do sigurnosti. Za ovaj zločin, gospodin Vasiljević je optužen za ubistvo kao zločin protiv čovečnosti i kao kršenje

zakona i običaja rata, zatim za nečovečna dela kao zločin protiv čovečnosti i, konačno, za nasilje prema životu i telu kao kršenje zakona i običaja rat. Dokazi o ovom incidentu dolaze iz četiri izvora ... *(izbrisano po nalogu Pretresnog veća)* ... Takođe, čućemo svedočenje čoveka koji se skrivao na suprotnoj obali i video taj zločin kroz dvogled i, konačno, čućemo priču optuženog o tome šta se dogodilo. Kasnije ću detaljnije da govorim o razgovoru sa njim koji je snimljen na video traci, ali je dovoljno da sada kažem da on priznaje da je bio prisutan celo vreme tokom tog zločina, od početka, u hotelu "Vilina vlas", kroz pogubljena, sve dok ga Milan Lukić nije vratio nazad kod njegove kuće. **Požar.** Verodostojno svedočenje svedoka dokazaće van razumne sumnje da je otprilike 14. juna 1992. godine, otprilike 65 do 75 ljudi, bosanskih Muslimana, najviše žena i dece, bilo zatvoreno u kući u Pionirskoj ulici i to od strane gospodina Vasiljevića, Milana Lukića, Sredoja Lukića i drugih, a zatim su živi spaljeni. Događaji koji su doveli do ovoga požara započeli su kada se jedna grupa ljudi, uglavnom žena sa svojom decom iz malog naselja po imenu Koritnik, otprilike šest kilometara od Višegrada, sakupila u Višegradu gde su tražili zaštitu Crvenog krsta i način da napuste grad. Ranije toga dana jedan od njihovih srpskih komšija direktno im je rekao da će njihovo selo biti etnički očišćeno ...

SUDIJA HANT: Gospodine Grum, imamo još jedan zahtev da usporite. Kada čitate vrlo je prirodno da govorite brže. Meni su rekli da i ja ponekad to radim, ali molim vas da imate na umu da se svaka vaša reč prevodi i uvodi u zapisnik. Zato vas molim da govorite sporije.

TUŽILAC GRUM: Nekima od njih, ranije toga dana, rečeno je i to su im rekli ljudi koji su se pretvarali da rade za Crveni krst, odnosno za Odbor za izbeglice, da će im biti osiguran izlazak iz grada, kao i transport. Optuženi Mitar Vasiljević bio je među tim ljudima koji su širili lažne informacije i lažno se predstavljao kao pripadnik Crvenog krsta. Većina tih ljudi je isterana iz svojih domova ili su sami procenili da bi ostanak u Višegradu doveo njihove živote u opasnost. Nakon što su našli da je kancelarija Crvenog krsta zatvorena, ta grupa je otišla u jedno muslimansko naselje na rubu Višegrada, gde su se želeli da ostanu preko noći. Dok su tamo dolazili, susreo ih je Vasiljević koji se predstavio svojim vlastitim imenom i rekao im da radi za Odbor za izbeglice. Većina tih ljudi je već od ranije poznavala Vasiljevića, budući da je radio u restoranima "Panosa". Vasiljević je ženama rekao da ostanu u opljačkanoj kući Jusufa Memića u Pionirskoj ulici i izdao im potvrdu koja je izgledala službeno i kojom je takav angažman trebao da bude legitiman. Još jednom se kasnije vratio i uverio ih da su tamo sigurni i da će se ujutro organizovati transport kojim će oni biti izvedeni iz Višegrada. Nedugo pošto je Vasiljević dao to drugo uputstvo grupi, Milan i Sredoje Lukić, kao i još jedan iz njihove grupe, stigli su do kuće. Oni su ukrali sve šta je bilo od vrednosti od te grupe, ispitivali ih o njihovim muževima i zatim su ih prisili da se skinu do gola za konačnu ponižavajuću pretragu. Kad su završili sa time,

još jedanput su im rekli, kao što im je Vasiljević već to rekao, da moraju da ostanu u toj kući do jutra. Kasnije toga dana, Milan i Sredoje Lukić vratili su se do te kuće i prisilili žrtve koje nisu imale cipele, da pređu u drugu kuću u Pionirskoj ulici, kuću čiji je vlasnik ranije bio Adem Omeragić. Ta je kuća bila udaljena 20 do 50 metara i bila je bliže potoku koji teče iza kuća. U toj kući već je bio izvestan broj zatvorenih osoba, tako da je grupu iz kuće Memića trebalo jednostavno fizički ugurati u kuću Omeragića. Jednoj od svedokinja bilo je jasno u trenutku kad je ušla da su tepisi natopljeni zapaljivom tečnošću, a da su prozori zabarikadirani. Ta je hemikalija imala miris lepka i bilo je teško disati. Nakon, otprilike, trideset minuta Milan i Sredoje Lukić i Vasiljević vratili su se do kuće i otvorili vrata. Dok su Vasiljević i Sredoje Lukić stajali pored Milana Lukića i sprečavali bilo koga da pobegne, Milan Lukić je postavio eksplozivnu napravu na tepih i zapalio fitilj. Kada je naprava eksplodirala, zapalila je zapaljivu tečnost na podu. Plamen je brzo zahvatio čarape žrtava koje su bile natopljene zapaljivom tečnošću, a i samu kuću. Vasiljević i Lukić ostali su van kuće i pucali na svakog ko je pokušao da pobegne kroz prozore. Jedna žena i njen sin popeli su se kroz prozor i pobjegli uz potok. Jedan dečak progurao je svoju majku kroz taj prozor i istrčao napolje što je brže mogao, uz potok i preko brda. Nažalost nije video da je njegova majka izašla i nije video da je na nju pucao Milan Lukić. Ona se otkotrljala niz obalu potoka, pošto nije mogla da hoda zbog rana. Dok je ležala tamo, slušala je grozne krike žrtava koje su gorele. Njen sin na vrhu brda nije mogao da je vidi i plakao je gledajući kuću kako gori i slušajući krike svojih brojnih rođaka koji su živi goreli, verujući da je njegova majka među njima. Tek 1995. godine, on je saznao da je njegova majka peživala taj holokaust. I dve kuće koje su pripadale Memiću, takođe su spaljene te noći. Za ovaj zločin, gospodin Vasiljević je optužen za istrebljenje i ubistvo kao zločin protiv čovečnosti i kao kršenje zakona i običaja rata. Za zločin nečovečnih dela kao zločin protiv čovečnosti i, konačno, za zločin nasilja prema životu i telu kao kršenje zakona i običaja rata. Takođe, tereti se i za progon koji odražava ukupnost ponašanja optuženog. Dokazi o tome šta se dogodilo u Pionirskoj ulici doći će iz više izvora. Valja imati na umu da je sedam ljudi pobjeglo iz vatre toga dana. Dok su žene premeštali iz kuće Memića u kuću Omeragića, dve sestre blizakinje sakrile su se iza jedne šupe dok su prolazile pored nje i dok su grupu prisilno gurali u kuću Omeragića. One će opisati šta su videle, požar, zločin uopšte i konkretno ono šta su videle da je radio gospodin Vasiljević i način na koji je on učestvovao u tom zločinu. Od otprilike 70 ljudi ... Izvinjavam se. Među onim ljudima koji su pobjegli, dve majke i njihovi sinovi uspele su da izađu kroz prozor i iskoče napolje. Oni će, takođe, da svedoče o onome šta su pretrpeli i o ulozi koju je optuženi igrao u tom zločinu. Jedan stariji čovek je, takođe, preživeo taj požar, čovek koji je poznavao i identifikovao gospodina Vasiljevića nedugo nakon tog požara. Iako je on umro 1995. godine, njegov sin će da dođe ovamo i prepričati šta mu je otac ispričao pre smrti. Časni Sude, želim da skrenem vašu pažnju na još jednu fotografiju snimljenu iz vazduha. To su kuće u Pionirskoj ulici koje su relevantne za ovo suđenje

i sada želim da vam ih pokažem. Ove dve kuće su kuće koje pripadaju Memićima. Lako se mogu prepoznati jer severna kuća ima, kao što vidite, nešto žuto ispred, a nalazi se odmah preko velike bele škole. Te su kuće spaljene te noći, ali to nisu kuće u koje su ugurane žene. Žene su bile ugurane u ovu kuću iza i svedoci će posebno da govore o prizemlju jer nije bilo prozora sa ove druge strane. Bilo je samo prozora koji su gledali prema potoku koji teče ispod ovog drveća. Pepeo i posmrtni ostaci ovih žrtava još uvek su u toj kući. U jednom konačnom činu poniženja i oskrvnuća, prizemlje te kuće pretvoreno je u svinjac i danas je ta kuća svinjac. Od samog početka izvođenja dokaza Tužilaštva, mislim da ćete da shvatite koliko je dobro bio poznat gospodin Vasiljević. Čućete dosta dokaza o tome koliko je svedoka poznavalo Mitra Vasiljevića. Jedna žena reći će vam da ga je poznavala celog života. Oni su otprilike istih godina, rođeni su u istom kraju. Dok su bili mladi, odlazili su na ista mesta, a ona ga je, kao i mnogi drugi, poznavala i iz restorana i kafića "Panosa". Jedna druga svedokinja reći će vam da je često dolazila u kafić u kojem je radio gospodin Vasiljević i smatra da ga je videla više stotina puta tokom poslednjih nekoliko godina pre 1992. godine ...*(izbrisano po nalogu Pretresnog veća)*...

SUDIJA HANT: Onda predlažem da ovu fotografiju više ne pokazujete na grafoskopu osim na privatnoj sednici.

TUŽILAC GRUM: Dakle, u centru grada konj ga je zbacio sa sebe, prilikom čega je on slomio nogu. I, naravno, postoje dokumenti i evidencija iz užičke bolnice u kojima stoji da je osoba po imenu Mitar Vasiljević primljena te noći u bolnicu, otprilike oko 23.00 i to ovde u ovoj knjizi. Neki bi pravници možda bili u iskušenju da ovde završe sa istragom, jer ovo je naizgled vrlo impresivan dokazni predmet i nema očiglednog dokaza da se ovde radi o falsifikatu ili da je neko tu nešto menjao. Međutim, žrtvama ove vatre dugujemo mnogo više od površne istrage, sumarne odluke o važnosti tog dokaza u ovom predmetu. Ovaj veliki plavi zapisnik nije jedini predmet koji se nalazio u tim medicinskim dokumentima. Takođe ćete čuti o svim dokumentima koji su se nalazili u evidenciji i o okolnostima pod kojima je tužilac do njih došao. U ovoj istrazi, ako ona treba da bude kompletna, sve mora pažljivo da se proučava. U jednom prijemnom listu doktor, ili bolničarka, je zapisala gde je osoba slomila nogu i tu je stajalo: na frontu. U rubrici u kojoj stoji ko je obavešten o povredi te osobe, postoje naznake da se ovde obaveštenje poslalo na vojni položaj. Takođe, tu je jedan rendgen polomljene noge, na dnu tog rendgena stoji jasno ime "Mitar Vasiljević" i datum 14. jun 1992. godine. Vi ćete da čujete svedočenje doktora De Grava (Dr. DeGrave), stručnjaka u upoređivanju rendgena. On će opisati kako je sproveo fizički i radiološki pregled optuženog prošlog avgusta. Takođe će opisati svoju analizu i poređenje rendgena noge optuženog u zatvoru, u poređenju sa onim koji je ovde deo njegove medicinske dokumentacije, i reći će vam da je siguran da noga koja se vidi na snimku iz užičke bolnice nije noga iste osobe. Takođe ćete čuti svedočenje dve

žene koje su pomogle jednoj od preživelih iz požara u Pionirskoj ulici. One su joj lečile opekotine ubrzo nakon požara. One će vam opisati susret sa gospodinom Vasiljevićem, nakon što su videli ženu koja je preživela požar. Časni Sude, ovaj proces koji mi započinjemo jutros će, nadam se, dovesti do istine o učešću gospodina Vasiljevića u požaru u Pionirskoj ulici. Uloga Tužilaštva u tom procesu je bila da detaljno istraži čitav taj predmet i da prikupi relevantne dokaze. Mislim da će u zaključku izvođenja dokaza Tužilaštva biti jasno da je to Tužilaštvo i uradilo u svojoj potrazi za dokazima. Otkriveni su dokazi koji ukazuju na to da dokumentacija nije onakva kakvom se čini. To će, takođe, biti izneto. Ti dokazi su predati gospodinu Domazetu, zastupniku Odbrane i ja verujem da će on te dokaze takođe da prezentira. Jedino što Tužilaštvo traži od časnog Suda u ovom trenutku je da ne donosi brze zaključke, da ne donosi nikakve teorije o onome šta se desilo sve dok se ne prezentira sav dokazni materijal. Časni Sude, gospodin Vasiljević nije započeo svoj udeo u ovom zločinu kada je baterijom osvetlio žrtve tako da bi u njih mogao da puca gospodin Milan Lukić, njegov udeo u ovom zločinu nije počeo kada je držao stražu pred vratima kada je Milan Lukić kleknuo da upali tepih ispod nogu žrtava, njegov udeo nije počeo kada je pomogao da se oni prebace iz jedne u drugu kuću u istoj ulici, u kuću gde su umrli. Ovaj zločin je počeo kada je rekao žrtvama da odu i budu u prvoj kući. Taj zločin je počeo kada je izdao, navodno, zvaničan dokument kojim su oni bili ovlašćeni da borave u toj kući. Taj zločin je počeo kada je on njima rekao da radi za Crveni krst i da mogu da budu tu te noći, da će tu da budu sigurni. Časni Sude, zdrav razum nalaže da počinitelji zločina lažu svoje žrtve. Kidnaper kaže malom detetu da za njega ima bombone. Čak i prvo ubistvo koje je zabeleženo u Bibliji (Holy Bible), kada je Kain pozvao svog brata Avelja da idu zajedno u šetnju da bi ga namamio i ubio ga, kao i mnogi drugi zločini pre zločina u ovom slučaju, počinitelji lažu žrtve da bi savladali njihov otpor. Svedok će doći ...

SUDIJA HANT: Prevodioci se opet žale na brzinu. Jasno mi je da pokušavate što brže da završite, ali možda bi bilo bolje kada bismo uzimali u obzir pri svojoj brzini tempo sudskih stenografa i pevodilaca.

TUŽILAC GRUM: Čućete od svedoka o jednoj maloj devojčici i kako je Mitar Vasiljević nju zagrlio jer je znao da ona plače zbog svog oca. On je utešio jednim smehom i rekao da je njen otac odveden na razmenu, a izmaltretirano telo njenog oca je bilo jedno od tela koja su pronašli u slapu. Časni Sude, sasvim je moguće da će vam u određenom trenutku u ovom predmetu pasti na pamet da se ovde, u stvari, ne radi o tome da li ovi svedoci jesu ili nisu pogrešili kada kažu da su videli da je gospodin Vasiljević počinio ova užasna dela 14. juna. Možete zaključiti da oni možda ne mogu da pogreše, suviše dobro ga poznaju. Možda ćete biti uvučeni u neizbežnu dilemu da se ovde ne radi samo o greški, već da se radi o osobi ili osobama koje pokušavaju da ovaj Sud obmanu. Možda neko tu ne govori istinu. U tom slučaju

želim da vas zamolim da danas počnemo da slušamo dokaze i da vi vrlo detaljno i pažljivo razmatrate kredibilitet svakog svedoka Tužilaštva i da razmotrite rizike kojima su se oni izložili da svedoče o tome šta je gospodin Vasiljević uradio. 1961. godine jedan stanovnik rodnom iz Višegrada je dobio Nobelovu nagradu (Nobel Prize) za književnost za svoju čuvenu knjigu "Na Drini ćuprija". Knjiga je o tom mostu, o ovim ljudima, o ovom gradu. On je opisao plavo-zelenu Drinu kako teče prema severu i prolazi ispod starog turskog mosta koji se prostire preko nje i koji povezuje njene ravne obale na kojima je grad Višegrad izgrađen pre toliko godina. On opisuje život tamo, među Srbima, Muslimanima i Hrvatima i kako, s vremena na vreme, neko neobjašnjivo ludilo pada na taj grad kao otrovna magla koja deli njegove narode i izaziva potpuno neobjašnjive zločine i dela nasilja, od kojih se mnoga odvijaju na hladnom središtu mosta. Zašto u junu 1992. godine Mitar Vasiljević, Milan i Sredoje Lukić odlučuju da napišu još jedno poglavlje te knjige, poglavlje koje nadaleko prevazilazi bilo koje poglavlje pre toga po svojoj savršenoj i totalnoj surovosti prema najnevinnijim žrtvama? Mi ne možemo nikada da se nadamo da ćemo to da shvatimo. Srećom, meni zakon ne nameće dužnost da dokažem ono šta je nagnalo gospodina Vasiljevića da počinu ova dela, meni zakon samo nameće teret da dokažem da on jeste namerno počinio te zločine. A taj teret, nadam se, biće savršeno zadovoljen dokazima koje ćemo mi da izvedemo u nekoliko narednih nedelja. Oni su samo želeli da odu. Hvala vam.

SUDIJA HANT: Gospodine Grum, želim da vam postavimo samo dva pitanja. Koja je to ulica u kojoj se nalazi ta spaljena kuća? Da li je to Pionirska ulica i, ako jeste, kako se zove ulica u kojoj se nalaze druge zgrade, ove prekoputa škole, zato što ćemo imati jako mnogo problema ako to budemo nazivali Pionirskom ulicom ili incidentom kod Pionirske ulice?

TUŽILAC GRUM: Časni Sude ovo je Pionirska ulica.

SUDIJA HANT: I to je kuća u koju su prvo dovedeni?

TUŽILAC GRUM: Znači, ne radi se o Pionirskoj ulici nego o dvorištu iza kuće.

SUDIJA HANT: Ja sam želeo da ih nazivam "kuća jedan" i "kuća dva", međutim to bi nas dovelo u probleme zbog načina na koji je to formulisano u optužnici. Ima, jedna kuća koja se non-stop naziva drugom kućom.

TUŽILAC GRUM: Možda bismo mogli da ove kuće nazivamo "Memić kućama"?

SUDIJA HANT: Ne, treba da se držimo ili broja kuće ili imena ulice, da bismo izbegli zabunu.

TUŽILAC GRUM: Na žalost, ove kuće nemaju broj niti pravi naziv ulice. Do te kuće se dolazi tako što se prođe kroz dvorište. Ona se nalazila odmah pored potoka.

SUDIJA HANT: U redu, onda možemo to da zovemo "kuća sa dvorištem" ili "kuća pored potoka", to je onda mnogo lakše. U redu, možemo to da zovemo "kuća pored potoka". Drugo pitanje koje sam želeo da vam postavim je sledeće: vi ste se, u stvari, prihvatili jednog trnovitog problema zato što ćete da se bavite alibijem za vreme glavnog izvođenja predmeta Tužilaštva?

TUŽILAC GRUM: Da, časni Sude.

SUDIJA HANT: U redu, sada sudija Taja želi da postavi pitanje.

SUDIJA TAJA: Treba mi razjašnjene u vezi sa ovom spaljenom kućom. Prema uvodnoj reči tužioca, postoji već jedan određeni broj osoba u kući Adema Omeragića, kada je otprilike 65 bosanskih Muslimana tamo stiglo. Što se tiče osoba koje su se već nalazile u kući Adema Omeragića, da li tužilac tvrdi da su oni takođe tu bili zatočeni od strane optuženog, Milana Lukića, Sredolja Lukića i drugih? To je moje pitanje.

TUŽILAC GRUM: Časni Sude, mi, na žalost, znamo jako malo o tim ljudima. Ti ljudi nisu bili iz sela Koritnik. Žrtve u ovom predmetu iz sela Koritnik njih nisu poznavale i mislim da je razuman zaključak da se radi o istom ponašanju gospodina Lukića i Vasiljevića. Međutim mi nećemo da izvodimo nikakve dokaze o identitetu tih ljudi ni kako su oni došli u tu kuću.

SUDIJA HANT: U redu, možemo da pozovemo vašeg prvog svedoka. Šta ćemo da radimo sa dokumentima koje treba da dobijemo? Pretpostavljam da treba da dobijemo dokumente i kada?

TUŽILAC GRUM: Časni Sude mislimo da su svi dokumenti pripremljeni u petak.

SUDIJA HANT: Ja nisam nikoga zvao, ali možda je to uradio moj pomoćnik. Mi obično dokumente dobijamo dan ranije i nadamo se da ćemo to i ovog puta da dobijemo.

TUŽILAC GRUM: Svi dokumenti su već dobili broj i hteo sam da dobijem nekoliko minuta da razgovaram sa sekretarom, da ga pitam da li ćemo dokumente da obeležavamo sada ili ćemo to da uradimo tokom postupka?

SUDIJA HANT: U redu, dovoljno je što ste ih za sada numerisali, a mi ćemo ih uvoditi i obeležavati tokom samog procesa. Ako ne budu uvršteni ti dokumenti, jednostavno nećemo da imamo dokazni predmet sa tim brojem. Mislim da neće biti potrebno da dokumente obeležavamo radi identifikacije, ali neke dokumente hoćemo da obeležimo, koji neće odmah da budu uvršteni, možda zato što neki drugi svedok treba da utvrdi njihovu verodostojnost. Međutim, ukoliko imate brojeve na dokumentima, mi ćemo da se držimo tih brojeva i u ovoj fazi su to jednostavno dokumenti sa određenim brojevima. Ali ćemo kasnije da koristimo te brojeve kao brojeve dokaznih predmeta. Neke će da uvrštavaju istražitelji, zar ne?

TUŽILAC GRUM: Da, neki će dokumenti da budu uvršteni kada budemo pozvali istražitelja.

SUDIJA HANT: Mi nismo videli imena istražitelja. Pretpostavljam da će neki od ovih svedoka da se pozivaju na mape, na ulice i na karte, zar ne?

TUŽILAC GRUM: Da časni Sude.

SUDIJA HANT: U redu, ali onda bismo trebali da sve to dobijemo pre nego što dođe svedok.

TUŽILAC GRUM: Mi možemo da vam ih uručimo odmah.

SUDIJA HANT: U redu. Možda za vreme jutarnje pauze vi možete da nam date te dokumente, ali da vidimo kako ćemo da prođemo sa vašim prvim svedokom. Da, da, u redu i molim vas da sklonite ovaj pano tako da prevodioci mogu da vide šta se dešava u sudnici. Njima je potrebno da vide šta se dešava. Molim da tehničari ponovo pospreme klupu za svedoke, nakon što ste joj vi "oduzeli nevinost", pošto je ovo prvi put da je tužilac koristio mesto za svedoke. Ja mislim da nam neće trebati mnogo vremena za to. Možda tehničari mogu da dođu i da srede mikrofone. Ko je vaš prvi svedok? Mislim da postoji problem sa vašim spiskom svedoka?

TUŽILAC GRUM: Da. Ovo je prvi svedok, VG-022, časni Sude.

SUDIJA HANT: Dakle, ovaj svedok će da ima tehničku izmenu lika i pseudonim. U redu. Kada pravite spisak, jako bi nam pomoglo ako biste ga pravili na isti način na koji je napravljen spisak koji smo mi primili u petak, gde se navode tražene zaštitne mere. Ako to nemamo, onda mi moramo da tražimo po našoj evidenciji. Da li će neko da dođe da sredi mikrofone iz tehničke kabine, ili ćemo mi sami to da uradimo? Gospodine Grum, primetio sam da se ovde spominje da ovaj svedok treba da nam predstavi političku situaciju nakon višestranačkih izbora. Koliko ćemo detaljno da se

bavimo ovim, jer to onda samo navodi Odbranu da dokaže ono šta ona želi, da se radi o napadu Muslimana na Srbe? Zašto moramo da se toliko bavimo detaljima te vrste?

TUŽILAC GRUM: On će da da samo jedan kratak opis.

SUDIJA HANT: Da, ali to će onda da dovede do kratkog opisa nečeg drugog. Imate priznanje da je u to vreme trajao oružani sukob. To možemo da pretpostavimo. Pretpostavljam da će nam neko dati kratku istoriju događaja, što će potkrepiti ono šta ste vi rekli o raspadu bivše Jugoslavije. Ne znam šta nam još više od toga treba, osim ako ne želite da dokazujete da se radi o međunarodnom oružanom sukobu. Međutim, većina manjih predmeta, poput ovog, se više ne bave tim pitanjem, tako da se i ja nadam da ćete i vi možda da sledite zdrav razum u vezi sa tim. Ono šta će da se desi je da će doći do dugačkog argumentovanja o sastancima, skupovima, zborovima, o onome šta je rečeno u Skupštini i ja stvarno ne znam zašto nam je to potrebno? Jedino šta treba da se dokaže je da je došlo do napada na muslimansko civilno stanovništvo.

TUŽILAC GRUM: Časni Sude, mi se onda nećemo baviti ovim stvarima koje ste pomenuli.

SUDIJA HANT: U redu, jer sam ja toliko često čuo te stvari zato što je Tužilaštvo insistiralo na tome. Da li je svedok spreman? Molim vas da ga uvedete.

TUŽILAC GRUM: Samo jedno razjašnjenje. U ovoj optužnici nije bilo tačaka koje se oslanjaju na član 2.

SUDIJA HANT: U redu. Ja sam mislio da je bilo nešto u prepretresnom podnesku u vezi Ženevskih konvencija (Geneva Conventions). U redu. Gospodine, molim vas ustanite i pročitajte svečanu izjavu koju vam pokazuje sudski poslužitelj.

SVEDOK VG-022: Svečano izjavljujemo da ću govoriti istinu, cjelu istinu i ništa osim istine.

SUDIJA HANT: Sedite, molim vas. Ko će da ispituje ovog svedoka? Gospodine Grum, izvolite.

TUŽILAC GRUM: Samo jedan trenutak časni Sude.

GLAVNO ISPITIVANJE: TUŽILAC GRUM

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Dobro jutro. Da li me čujete, da li me čijete? Dobro jutro. Da li me čujete?

SUDIJA HANT: Molim vas da kažete da ili ne.

SVEDOK VG-022: Da.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Zamolio bih vas da skinete jaknu, bićete ovde neko vreme, raskomotite se.

SUDIJA HANT: Gospodine Grum, da li vi imate papir sa njegovim pseudonimom, gde se vidi mesto i datum rođnja, adresa svedoka i tako dalje?

TUŽILAC GRUM: Mi ćemo da imamo spisak sa pseudonima uskoro, ali nemam biografske informacije. Ako želite, mogu to da dostavim.

SUDIJA HANT: Najbolji način da se to uradi je da za svakog svedoka napišete papir sa njegovim imenom i bilo kojim podacima o njegovoj identifikaciji i njegov pseudonim, tako da on zna da će njega oslovljavati tim pseudonimom i da na tom papiru imate spisak svih osoba koje on možda spominje, a koji, takođe, imaju pseudonim. Ne možete da očekujete da svaki svedok prolazi kroz kompletan spisak pseudonima da bi video da li se osoba o kojoj govori nalazi na spisku.

TUŽILAC GRUM: Ja od njih to ne očekujem.

SUDIJA HANT: U redu, ali kako onda znate da će svedok da zna da ne pomene nečije ime koje ne treba da pomene?

TUŽILAC GRUM: On neće da spominje nikoga koga ne treba da spomene, časni Sude.

SUDIJA HANT: U redu, ali možemo onda to da uradimo za ostale svedoke, jer onda on ne mora da ispisuje ime na komad papira, a mi imamo dokument koji se drži zapečaćen.

TUŽILAC GRUM: U redu.

SUDIJA HANT: A onda brojevi tih dokaznih predmeta moraju da budu u skladu sa vašim sistemom numerisanja. Možete li da kažete dokle ste vi stigli sa vašim brojevima?

TUŽILAC GRUM: Mi smo do sada stigli oko broja 55, časni Sude.

SUDIJA HANT: U redu, hajde onda da počnemo od broja 70, tako da prvi spisak pseudonima ili bilo koji dokument, počne od broja 70.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Gospodine, vi ste dobili pseudonim VG-022. Da li ste spremni da počnemo?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Mene pitate?

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da, ja sam vam rekao da ste vi dobili broj VG-022 i pitam vas da li ste spremni da počnete sa svedočenjem? Kao što sam podsetio juče, molim vas da ne koristite svoje ime, niti bilo koje druge podatke o sebi koje vas mogu identifikovati.

SUDIJA HANT: Gospodine Grum, izvinjavam se što vas prekidam, međutim mi moramo da znamo njegovo ime i to mora negde da bude zabeleženo. I to je svrha tog papira sa pseudonimom koji sam vam sugerisao. On se da optuženom, zastupnicima Odbrane i nama.

TUŽILAC GRUM: U redu, časni Sude. Ja sam dao takvu tabelu. Priložio sam je uz podnesak sa zaštitnim merama i pretpostavio sam da će to Sud danas da koristi, ali ja ću da dostavim taj list papira koji ste tražili.

SUDIJA HANT: Gospodine, da li je na tom listu papira vaše ime?

SVEDOK VG-022: Da.

SUDIJA HANT: U redu, to je onda dokazni predmet 70. Molim da se taj dokument pokaže zastupnicima optuženog.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Molim vas, gospodine, da nam ukratko kažete koje ste škole završili i da nam ukratko iznesete svoju biografiju.

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Završio sam osnovnu školu u Višegradu, a srednju školu, završio sam vojnu školu u Mostaru i fakultet u Sarajevu. I posle završenog fakulteta, radio sam u Višegradu, u lokalnoj firmi.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Čime se bavite danas?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Danas živim u Sarajevu, to, i bavim se privatnim poslovima.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Molim vas da Sudu opišete kakva je bila opšta politička situacija u Višegradu 1992.

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Pa, kao što je poznato 1990. godine u bivšoj Jugoslaviji i tako isto u Bosni i Hercegovini, održani su prvi put višestranački izbori. Do tada je bila jedna partija, komunistička. Posle tih održanih višestranačkih izbora u Višegradu su bile uglavnom dve partije koje su imale najveći broj glasova i tako zastupnika u Parlamentu grada Višegrada. To su bile partije: Stranka demokratske akcije i Srpska demokratska stranka. Oni su činili najveći, glavnu vlast, najveću vlast su imali, ostale partije su bile beznačajne. U vlasti su imali malo zastupništvo. Shodno tim rezultatima izbora tako je i formirana vlast posle izbora.

SUDIJA HANT: Gospodine Grum, sada je 11.00. i idemo na pauzu. Trebalo je da kažem da će dokazni materijal broj 70 da bude zapečaćen. Nastavićemo u 11.30.

(pauza)

SUDIJA HANT: Izvolite.

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Skupština Višegrada je, brojala je 50 odbornika od kojih je SDA, Stranka demokratske akcije imala 27, Srpska demokratska stranka trinaest i tri-četiri ostale partije su imali ostalo do 50. Vlast su uglavnom dobili Stranka demokratske akcije i Srpska demokratska stranka. Predsednik Skupštine opštine bio je gospodin Cocalić Fikret, a njegov pomoćnik ...

SUDIJA HANT: Gospodine Grum, samo trenutak. Ovi nam detalji ne trebaju.

TUŽILAC GRUM: Časni Sude, neka od tih imena postaće relevantna kasnije tokom suđenja. Ja vas uveravam da pokušavam ovo da svedem na najmanju moguću meru.

SUDIJA HANT: Pa to me pomalo zabrinjava. Ovaj svedok, naravno, želi da ispriča svoju priču, međutim malo od toga biće relevantno za pitanja za koja moramo odlučivati na ovom suđenju. Zato vas molim da usmerite svedoka.

TUŽILAC GRUM: Časni Sude, ja sam mu juče rekao da ukratko kaže i da ću ga kratko prekidati pitanjima. Prema tome, ukoliko želite da ja postavljam pitanje po pitanje, ja to mogu da uradim.

SUDIJA HANT: Ukoliko zaista tvrdite da će sve da bude relevantno onda svedok može da nastavi, međutim, pazite, ja zaista ne želim da saznam kompletnu istoriju, jer to nije relevantno za pitanja o kojima mi odlučujemo.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Molim vas da nastavite. Molim vas da nam kažete samo glavna imena vođa dveju stranaka.

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: U redu. Predsjednik Stranke demokratske akcije bio je gospodin Cocalić Fikret, uticajni ljudi u toj stranci još bili su Branković Omer, Ohranović Esad. Ja sam takođe bio član te partije. Predsjednik Srpske demokratske stranke bio je gospodin Savović Branimir, njegovi pomoćnici su bili Stanko Pecikoza, zatim Risto Perišić. Oni su uglavnom bili najuticajniji u toj partiji.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: A sada vas želim pitati sledeće: da li je u jednom trenutku došlo do toga da su muslimanski pripadnici Teritorijalne odbrane razoružani?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Da, upravo to se desilo. Negde u februaru ili možda martu 1992. godine, na taj način što je Jugoslovenska narodna Armija izdala naredbu da sve firme i ustanove koje su imale oružje namjenjeno Teritorijalnoj odbrani, to isto oružje predaju kompletno vojsci, to jest Jugoslovenskoj narodnoj armiji i tako se to dogodilo u tom periodu.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Preduzeće za koje ste vi tada radili, recite da li ste vi imali neku značajnu funkciju u tom preduzeću?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: U preduzeću u kojem sam radio, ja sam bio direktor, zapravo i ta firma u kojoj sam ja bio direktor je takođe imala značajnu količinu oružja i vojne opreme, koju je uzela Jugoslovenska narodna armija.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Koliko je vama poznato da li su u nekom trenutku ljudi srpske nacionalnosti u Višegradu dobili oružje?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Pa, ta činjenica mi je poznata, jer veći broj ljudi je to vidio. Jednostavno se to događalo na taj način da su u srpska sela, dovlačeno je oružje vozilima i dijeljeno ljudima srpske nacionalnosti.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li su u vašoj firmi zaposleni ljudi srpske nacionalnosti u to vreme dobili neku vojnu obuku?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: U to vreme su gotovo svi zaposleni u firmi gdje sam ja bio direktor, su išli na vojnu obuku koju su vršili oficiri Jugoslovenske narodne armije zajedno sa šefovima Teritorijalne odbrane srpske nacionalnosti. To se događalo na poligonu koji je inače bio predviđen za obuku vojske.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Molim vas da sada Pretresnom veću kažete kada je došlo do prvog incidenta sa nasiljem, odnosno do prve pucnjave u Višegradu?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Do prve pucnjave došlo je 4. aprila 1992. godine. To se dogodilo nekih deset ili dvanaest kilometara udaljeno od centra grada u mestu zvanom Dobrun i, konkretno, znam tačno da je to bilo u jednom kamenolomu, gdje je pucano na radnike koji su radili na kamenolomu i oni su napustili kamenolom i došli su u grad.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: U danima nakom tog prvog incidenta, da li je bilo i minobacačkih napada na muslimanske delove u Višegradu?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: To je bilo, dakle prvi dan je bila ta pješadijska pucnjava, već sutradan je bilo, minobacačkim granatama se pucalo u mesta gdje su isključivo naseljeni Muslimani i u centar grada. I tako, kako su, svakim sledećim danom je to bilo intenzivnije i intenzivnije.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li je u nekom trenutku, otprilike 12 Srba zarobljeno od strane muslimanskih pripadnika policije?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Jeste, to se dogodilo možda 7., 8. ili 9. aprila 1992. godine. To zapravo nije bila muslimanska policija, već je, već su to bile postrojbe policije koja je uvek postojala i pripadnika Teritorijalne odbrane, koji su na normalnim, da kažem rutinskim obilaskom rubova grada naišli na naoružanu grupu od 12 ljudi koji nisu bili ni policija, ni vojska, ni Teritorijalna odbrana i kao takve su ih uhapsili i priveli u grad. U stanicu policije.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li ste poznavali te ljude?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Pa većinu sam ih lično poznao. Dio tih zarobljenih ljudi su bili, do unazad nekih 10 ili 15 dana, redovna policija u gradu Višegradu. A dio ljudi su bili normalni civili do unazad 10 dana, koje sam ja poznao lično i gdje su radili i šta su, i tako dalje ...

TUŽILAC GRUM – PITANJE: U vreme dok su oni bili pritvoreni, da li su bili obučeni u vojne uniforme?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Da. Jedni su imali specifičnu policijsku uniformu, drugi su imali vojnu uniformu.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: A sada vas molim da nam opišete događaje koji su se odigrali tokom sledećih pet dana, i to da idete dan po dan, od prvog dana. Dakle, to vreme u kojem je voda ispuštena iz brane.

SUDIJA HANT: Ovde je radi o činjeničnom pitanju, zar ne? Dokument koji je pridodat uz podnesak nije potpisan, međutim da li tu radi o jednoj prihvaćenoj činjenici?

TUŽILAC GRUM: Možda.

SUDIJA HANT: Ja znam da želite da idete dalje, međutim pokušavam da vam kažem da ne morate da dokazujete da se to dogodilo.

TUŽILAC GRUM: Da, to nije direktno relevantno za optužbe, ali popunjava sliku šta se dešavalo u Višegradu u to vreme. Ja mislim da je važno da se razume kontekst u kojem su se odigrala krivična dela.

SUDIJA HANT: Gospodine Grum, svaki put kada počnete da govorite o slici i o kontekstu, ja počinjem jako da se brinem. Ukoliko to ništa ne dokazuje, mi nismo za to zainteresovani.

TUŽILAC GRUM: Časni Sude, moram da dokažem vezu između tih događaja.

SUDIJA HANT: U redu, onda je to relevantno. Nastavite.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Dakle, molim vas da kažete šta se dogodilo prvoga dana kada je ispuštena voda iz brane, da nam opišete pod kojim okolnostima se to dogodilo?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Vodu iz brane je, da kažem, pustio izvesni Murat Šabanović, koji je tu došao samoinicijativno sa nekolicinom ljudi, a sam čin puštanja vode je zapravo bio usmeren ka tome da spreči, tom pretnjom da će pustiti vodu iz velike hidrocentrale. Htio je na neki način, da kažem, odvratiti dolazak jedinica Jugoslovenske narodne armije koje su u to vreme nadirale prema gradu Višegradu. Dolazili su u velikom broju iz više pravaca. Kako to nije uspeo, tako da kažem, nisu ... Odvratiti dolazak vojske, onda je, mislim 12. aprila, ovaj, on pustio vodu neposredno pred sami dolazak vojske u blizinu centrale i okolnih sela oko grada.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Objasnite nam šta bi se dogodilo da je sva voda iz brane bila ispuštena?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Da je sva voda iz brane ispuštena, ne mislim da bi se nešto krupno desilo, posebno jer nizvodno u rijeci Drini postojala je još jedna brana koja je prethodno ispražnjena, tako da bi ona vjerovatno tu, većinu te vode uzela, ali bi napravila lokalnu štetu, po gradu i selima koja su bila blizu rijeke, i tako

...

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Kakva je bila reakcija ljudi koji su živeli u Višegradu na mogućnost da iz brane bude ispuštena voda?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: E to je izazvalo jako veliki strah i paniku, jer se, na neki način, vezalo i sa dolaskom vojske i puštanje brane. Zatim, strah je inače postojao već duže vremena u narodu tako da sami taj čin puštanja vode je bio kao jedna kulminacija straha i preplašenosti: ako se pusti voda sve će potopiti i tako dalje.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li su i pripadnici muslimanske zajednice pobjegli iz Višegrada, kada je izrečena ta pretnja?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Da, grad je potpuno bio prazan. Znači pod pretnjom da će se pustiti voda i u samom momentu puštanja i malo prije puštanja jednostavno je grad potpuno ispražnjen, od svih stanovnika.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Kuda su otišli Muslimani iz Višegrada?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Muslimani iz Višegrada su otišli uglavnom u dva pravca, jedan je pravac bio uzvodno, prema gradu Goraždu, a drugi pravac je bio nizvodno prema selima udaljenim možda pet-šest kilometara od centra grada. Brštanica je bila kao centar tog skupljanja i manji dio je otišao prema Priboju, to je u Srbiji.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li su i Srbi pobjegli iz grada?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Spomenuli ste da je nešto vode ispušteno iz brane, da li je to istina?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Da, puštan je jedan dio vode, ne sva, ali jedan dio je puštan.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: I kakve su bile posledice ispuštanja te vode?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Posledice nisu bile očekivane i onako kako su se ljudi bili preplašili. Uglavnom je stradalo selo najviše ono odakle je, gdje je živio Murat Šabanović koji je i pustio tu vodu, ostalo je manje bilo štete.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li je neko izgubio život?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Nije, kod samog tog čina nije niko stradao.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Međutim, bilo je materijalne štete?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Da, solidne.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li su vas u jednom trenutku zamolili da pregovarate, odnosno sudelujete u pregovorima u ime muslimanskog stanovništva, kako bi se smanjila napetost u Višegradu?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Da, ja sam, između ostalih, bio, zatraženo je da se pregovara. Prvi pregovori su, je tražio zapravo SDS, u vezi sa puštanjem onih 12 zarobljenih ljudi. I posle toga je Jugoslovenska narodna armija tražila pregovore koji su se održali takođe u kasarni nedaleko od Višegrada. Na tim sastancima sam prisustvovao.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: A sada bih želeo da se zadržimo na prvim pregovorima. Da li su se prvi pregovori održali dan nakon puštanja vode?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Da. Da, nakon puštanja vode prvi pregovori su održani sa SDS-om u mjestu koje se zove Kosovo Polje, možda dva kilometra od grada.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: U kojem smeru?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Nizvodno, na desnoj obali.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Znači severno od grada?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Da, severno.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Molim da Sudu opišete šta se dogodilo na tim pregovorima.

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Na pregovore je trebao doći predsjednik SDS-a, Branimir Savović, s druge strane sam ja bio zadužen i još jedan gospodin ... *(izbrisano po nalogu Pretresnog veća)* ...mi smo došli u to selo. Gospodin Savović Branimir nije došao, već je prisustvovao tim pregovorima potpredsjednik SDS-a, Pecikoza Stanko. Uglavno se radilo oko puštanja 12 zarobljenih, naša, da kažem. Uslovno, naša strana je tražila da se prekine vatra, da prestanu minobacači da pucaju po muslimanskim selima i po gradu i nakon dva dana oni će biti puštani, na šta je Stanko rekao da on nema za to ovlašćenje i tako smo malo razgovarali pošto smo se poznavali od ranije, inače dobro, o celokupnoj situaciji i to je trajalo možda jedan sat i razišli smo se, a da nije ništa dogovoreno.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Molim da Sudu opišete sledeće: da li ste imali na putu poteškoća prilikom dolaska na to mesto i prilikom povratka sa tog mesta?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Pošto je bilo dogovoreno da se nađemo u tom mjestu i izvršimo te pregovore, onda, SDS je garantovao da neće biti pucano na nas. Ja sam rekao kojim autom dolazim i tako dalje. Jedine poteškoće koje su bile su, nanižela je ta voda koja je puštena iz brane, po putu šljunak, pijesak, blato, tako da je to jedina poteškoća bila da se ode do tog mjesta i da se vrati nazad.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Pređimo sada na treći dan. Da li ste se tada sastali sa jednim pripadnikom JNA?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Nakon dan ili dva je meni predsjednik Cocalić rekao da pukovnik Ojdanić, komandant Užičkog korpusa, želi da razgovara sa rukovodstvom, kako se zove, Uzamnica, ona je na desnoj obali Drine, dva do tri kilometra uzvodno i neposredno je u blizini brane.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Znači, južno od grada? Ko je još prisustvovao tom sastanku sa strane Jugoslovenske narodne armije?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Sa strane Jugoslovenske narodne armije bio je komandant, lokalni komandant te kasarne, izvesni kapetan Borko, ali on nije prisustvovao baš sastanku, oni su samo tu, dolazio na kratko i odlazio, ali nije prisustvovao, a bili su drugi oficiri Jugoslovenske narodne armije i pukovnik Ojdanić.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Kada ste stigli u kasarnu "Uzamnica", da li je pukovnik Ojdanić već bio tamo?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Ne, mi smo došli nešto ranije, zapravo mi smo došli na zakazano vrijeme, pukovnik je nešto kasnio. U prostoriji u kojoj su trebali održati pregovori smo našli nekoliko oficira Jugoslovenske narodne armije koji nisu bili iz te kasarne, među njima je bio i jedan major avijacije. I s njima smo razgovarali ovako, dok smo čekali pukovnika.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li se bilo šta dogodilo između vas i tog majora?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Dok sam čekaao pukovnika, to je trajalo možda i blizu jedan sat vremena, major je bio jako nervozan, ljut, očito je bio i u pijanom stanju. Neposredno posle početka razgovora koji se odnosio na situaciju u Višegradu, on je bjesnio, lupio šakom po stolu, psovao je, vređao je našu ekipu, jer ja nisam bio tu sam, tako da je to bilo jako nelagodno i malo nas je isprepadao.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: U vreme dok se održavao taj sastanak, recite ko je tada kontrolisao branu?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Mi smo otišli na te pregovore u kasarnu, baš preko brane, jer drugog puta nije bilo. I nikoga nije bilo tu osim nekolicine radnika koji su održavali rad brane. Kad se završio sastanak sa pukovnikom, na povratku su nas zarobili vojnici Jugoslovenske narodne armije, dakle, u međuvremenu oni su zauzeli branu.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Možete li da nam opišete šta se dogodilo kada su vas zarobili ti vojnici?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: To je bilo standardno, upereno oružje, "izađite iz auta", pošto smo mi bili u malim putničkim automobilima. Onda su pretresli automobile, pretresli su i nas lično. Tražili su od nas da idemo sa vojnim kamionom kod komandanta koji obezbeđuje branu, to je bio kapetan Vukosavljević, je bio komandant brane. Mi smo insistirali da idemo autom i tako je došlo do toga da je kapetan došao do nas. Nakon toga što smo mu mi objasnili ko smo zapravo i odakle idemo, on je naredio vojnicima da nas propuste, jer trebalo je skloniti topove koji su oni u međuvremenu postavili na putu kojim mi trebamo proći. Uz malo negodovanja, vojnici su sklonili te topove i mi smo onda prošli.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li ste tokom sledećih nekoliko dana sa Vukosavljevićem razgovarali o situaciji u Višegradu?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Da, u narednim danima sam češće sretao tog kapetana Vukosavljevića, u više navrata. Jedno veče smo čak cijelo veče presedeli u brani, niko nije spavao i cijelo veče smo razgovarali o situaciji koja je trenutno, o uzrocima i tako, uglavnom oko te teme.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: On vam je rekao ono šta je njemu rečeno o situaciji u Višegradu, pre nego što je došao u Višegrad?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Jeste, kapetan Vukosavljević je u prvi mah kad su nas zarobili, kad je došao da nas pusti bio izuzetno ljut i jako neraspoložen prema nama. Jedno veče sam ja tu proveo sa njim, celo veče smo sjedeli i on me pitao šta to sve, o ukupnoj situaciji u gradu ... Uglavnom se oko toga interesovao, ja sam mu to objasnio, stvarno stanje, jer sam vidio da on očito ima potpuno pogrešnu sliku o događajima u gradu. E, nakon toga, on se osetno promijenio, posle nam je čak i pomagao. Znači, izlazio je u susret nekim našim zahtjevima i tako dalje, promenio se za 100% njegov odnos prema nama.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: A šta su njemu rekli šta se dešava u gradu?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Pa ovako, on je meni rekao, kao prvo da je hitno prebačen iz Makedonije gdje je bio u službi Jugoslovenske narodne armije. Hitno je prebačen u Srbiju, odatle odmah za Višegrad i sa naredjenjem da zauzme branu, da je obezbjedi. I rečeno mu je da su tamo Muslimani, rade strašne zločine u smislu, kolju Srbe, malu decu okreću na ražnju, na vatri ih peku i tako dalje i tako dalje. I on je sa jednim takvim ubeđenjem i došao. Posle razgovora sa mnom i vjerovatno sa drugim ljudima srpske nacionalnosti, on je vidio da to zapravo nema veze sa stvarnošću, da su to izmišljene stvari. I od tada je promijenio odnos prema nama. Kad kažem nama, mislim na legalnu vlast i na muslimansko stanovništvo, ukupno, ovako.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Želim sad da pređem na dan četiri, da li su vas drugi put pozvali na sastanak sa predstavnicima JNA?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Prvi dan sastanka sa Ojdanićem nije nešto posebno, da kažem potignuto, jer je, on je tražio da nam to sastanku budu predstavnici obadvije partije. I Stranke demokratske akcije i Srpske demokratske stranke. Pošto na prvom sastanku nisu bili članovi SDS partije, on je obećao da će on sutradan, na novom sastanku, obezbjediti članove SDS-a, na čelu sa predsjednikom Branimirom Savovićem. I, dakle, na tom prvom sastanku dogovoren je sutra novi, na koji sam ja došao na zakazano vrijeme, međutim, drugih članova još nije bilo jer je tu već dosta bilo pucnjave oko grada. Bilo je nesigurno i putovati i tako da drugi članovi nisu došli. Ja sam ušao u prostoriju u kojoj je prethodni dan bio sastanak, u kojoj je trebao da se održi sastanak, sjeo sam za sto i čekao sam da dođu ostali. Tu su bili oficiri, dva ili tri oficira Jugoslovenske narodne armije, tako smo se pozdravili, ja sam sjeo, nismo ništa posebno razgovarali. U jednom momentu, nakon kratkog vremena, je ušao u tu prostoriju još jedan oficir Jugoslovenske narodne armije i nosio sa sobom vojne karte.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li je postojao ikakav način da ti ljudi znaju ko ste vi?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Ma oni su, da su pitali bilo koga ko sam ja, neko bi odgovorio, ali ja mislim da nisu znali. Jer nisu ni mene pitali ništa, tako da nisu znali ko sam ja.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Možete li da opišete šta se desilo kada je taj treći oficir ušao u sobu sa kartama?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Treći oficir je donio kartu, sjeo za sto gde sam ja sjedio i to baš tačno preko puta mene, slučajno, jer tu je bilo mnoštvo, raširio kartu po stolu koja je bila ispred mene, tačno ovako. Ja sam u početku nezainteresovano gledao, malo sam se zanimao, malo nisam. On je onda ostalim oficirima objašnjavao dokle je došla koja jedinica iz Užica. Kako je ta tema bila, onda me je to jako zainteresovalo. Ja sam gledao šta on pokazuje na karti i šta priča ostalima oficirima. U jednom kratkom objašnjenju im je rekao dokle je došla koja jedinica, pokazivao na kartu sa riječima: "Ovo je sve čisto. Druga jedinica je došla dotle i dotle. Ovo je sve čisto." I tako je cijelu desnu obalu pokrio sa tim dokle je koja jedinica i sa rečima "Ovo je sve čisto".

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da bi bilo sasvim jasno, šta je na toj karti?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Karta je bila vojna koja, ja znam kako izgleda vojna karta jer sam je više puta držao u rukama i na karti su bile označene plave, crvene strelice, znakovi u koje se ja baš ne razumijem dovoljno.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li je to bila karta opštine Višegrad?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Da, da, da. Bila je to, bila karta opštine Višegrad u kojoj sam ja svako mjesto poznao, na kojoj je taj oficir označavao, ja sam znao ta mjesta.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Molim vas, nastavite. Opisivali ste šta je taj oficir govorio o desnoj obali.

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Da, u jednom momentu je isto tako olovkom zaokružio na lijevoj obali područje i objasnio riječima: "Ovo ćemo sutra očistiti." Ja sam to vidio i znao sam šta znači ta riječ "očistiti", a pokazao je na područje na kom je bilo, po mojoj proceni, oko 4.000 Muslimana. To su bila nekoliko grupisanih sela, između ostalog tu se rodio moj otac, u jednom od tih sela. I znao sam da dole ima oko 4.000 ljudi. A reč "očistiti" se koristio termin za očistiti od ljudi. U tom momentu ...

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Rekli ste da je to mesto na koje su pokazali, vama poznato. Da li ste vi prethodnih nekoliko dana možda tu bili?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Da, da.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li je u tom kraju tada postojao sukob?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Ne, tu nije bilo uopšte sukoba.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Molim vas, nastavite.

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Poznao sam to mjesto, jer je u tom mjestu rođen moj otac i sva porodica moja, otac, majka, braća, sestra, djeca njihova, moja žena i moja djeca su bila tu, svi su bili tu. I ja sam prethodnih dana išao dole i znao sam koliko ima ljudi. Tolika je bila gužva. Ako časni Sud dopusti jednu slikovitu predstavu ... Tu, da moj otac jednostavno nije mogao dobiti mjesto u svojoj kući da bi spavao, nego su, oni su spavali u šumi recimo, u kolima. I znao sam ko je tu, koliko ima ljudi i tako dalje, jer sam dolazio tu.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: I šta se onda desilo?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Onda sam se ja ukočio tu, izraz bosanski za ... Jer sam, odjednom u sekundi sam znao šta je oficir pokazao, šta znači "očistiti" i šta će se dogoditi, šta on zapravo planira da se dogodi. A ovde je jedan veliki broj ljudi i kompletna moja porodica je bila tu. Ja sam bio jedan sat paralizan. I sad nakon 10 godina se ne osećam prijatno.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li je u neko doba pukovnik Ojdanić došao na taj zakazani sastanak?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Na moje insistiranje, ja sam i plakao tada, sat vremena nisam mogao progovoriti nijednu riječ, jednostavno se brada ukočila i ja ne mogu da izgovorim riječ. Jednu. I tu u kasarni bili su i strani novinari sa kojima sam

razgovarao, možda je i to malo uticalo, uglavnom su mi saopštili: "Doći će pukovnik na pregovore", jer je on prethodno javio da neće doći jer nema razloga, zato što nema dovoljno ljudi da bi se nešto razgovaralo. I pukovnik je došao nakon možda sat vremena, a u međuvremenu su došli i drugi, došao je predsjednik opštine Rudo, Vojislav Topalović i sa njim je bio predsjednik Stranke demokratske akcije za opštinu Rudo Ramiz Abdem, ja sam već bio tu i pukovnik je došao, u tom sastavu smo razgovarali.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Pre nego što pređemo na taj sastanak, opisali ste da su ljudi bili u kasarni i susretali se sa novinarima, na koju kasarnu, u stvari, mislite?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Ja mislim na kasarnu koja se zove Uzamnica, koja je u neposrednoj blizini brane.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Možete li da opišete ko su bili ti ljudi koje ste videli i koje ste pomenuli da se nalaze u kasarni?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: To su bile izbeglice iz grada uglavnom, iz tih sela koja su bila neposedno blizu kasarne, ali većina je bila iz grada. Oni su u strahu od one psihoze, voda dolazi, voda dolazi, od ... U strahu od toga, već se znalo da dolazi i Jugoslovenska narodna armija, oni su se sklonili u kasarnu.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Koje su oni bili nacionalnosti?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: To su uglavnom bili Muslimani, možda 99%, neke sam vidio koje sam poznavao, a bili su i Srbi.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Novinari sa kojima ste se sreli, to jest taj novinar, da li ste njemu opisali ono šta ste upravo videli u vezi sa tom kartom?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Jesam, ja sam zapravo molio novinare da ostanu sa obrazloženjem da će se sutra dogoditi genocid u okolini grada Višegrada. On je bio nepovjerljiv, jer je mislio da sam ja takođe jedan od tih izbjeglica tu. Kad sam mu ja objasnio da ja zapravo nisam tu izbjeglica, već da sam došao na pregovore sa pukovnikom, da dolazim izvana, funkcija koju sam u to vreme obavljao sam prenio, onda su oni rekli, "U redu ostaćemo do sutra". I ja mislim da je to bilo presudno, presudno uticalo da pukovnik dođe na pregovore.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li su oni od vas tražili da opišete šta se desilo tokom tih pregovora?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Nisu ulazili u detalje. Novinari, mislite?

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Izvinjavam se, mislim na pregovore sa pukovnikom.

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Da?

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Molim vas da sada opišete taj sastanak sa pukovnikom.

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Pukovnik je došao, mi smo već bili na ... Rekao sam ko je već bio tu. On je u prirodi, ovako, prijatnog izgleda. Bio je raspoložen, sio je za sto, pozdravio se i obratio se prvo meni riječima: "Je l' ti imaš nekih posebnih problema?", misleći na ono stanje koje sam ja imao na sat-dva pre njegovog dolaska i na moju familiju koja je bila sa ostalim ljudima u toj Brštanici. Ja sam odgovorio da, da nemam nekih posebnih ... Moji problemi su isti kao i svi ostali. I ja sam, na tom sastanku je prvo govorio malo predsjednik opštine Rudo, kako su u Rudom, Stranka demokratske akcije i Srpska demokratska stranka našli zajednički dogovor, da tamo nema problema, da je sve u redu, da isto tako treba se dogovoriti i u Višegradu. Onda sam ja, zapravo, kratko, ja sam insistirao uglavnom na tome da Jugoslovenska narodna armija zaštiti tu veliku grupu ljudi koji su bili u Brštanici i da ih zaštiti od stradanja. Oni su govorili da nema tu nikakvih problema, nema od koga da se štiti, da su oni sugurni da tu neće biti problema. Međutim, ja sam znao da može biti jako velikih, zapravo, da može biti masakr velikih razmera.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Do tada, da li je JNA pružala zaštitu bilo kojoj od muslimanskih zajednica u opštini Višegrad?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Mislite na kraći period ili na 20 godina unazad?

TUŽILAC GRUM – PITANJE: U vreme kada ste vi izneli taj zahtev, da li ste vi to uradili zato što tada, u to vreme, nije bilo nikakve zaštite muslimanskog stanovništva, odnosno muslimanskih naselja u Višegradu?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Da, to je bio razlog zašto sam ja tražio zaštitu od Jugoslovenske narodne armije, jer drugi nije imao ko to uraditi. Oni su bili jedini koji su to mogli uraditi.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: I šta je rekao pukovnik Ojdanić kada ste vi izneli taj zahtev?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Pukovnik Ojdanić je rekao, prvo je rekao da on ne zna ... Ja sam tražio da vojska zaštiti te ljude, onda je on rekao: "Ne znam, imam i ja svoje pretpostavljene". Prošlo je još malo razgovora i ja se sjećam da sam ga upitao sledeće: "Značili to ako mi ne možemo obezbjediti za pregovarački sto članove SDS-a da će vojska mirno sjediti skrštenih ruku i gledati kako se masakrira civilno stanovništvo?" Na to je on odgovorio: "U redu, sutra ćemo mi ući u grad i zaštititi tu grupu ljudi", koju sam ja spomenuo da imaju u Brštanici.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li se na tom sastanku desilo još nešto važno?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Pa, uglavnom je to bilo to.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Posle sastanka, molim da Sudu opišete šta se desilo u vezi sa tom zaštitom koju ste vi tražili?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Posle sastanka, pukovnik je žurio nazad u Užice, a ja sam izašao i malo sam razgovarao sa kapetanom Vukosavljevićem koji je bio komandant brane. I tako sam mu rekao šta je bilo, on se već zanimao oko toga kako se stvari odvijaju. A nije prisustvovao sastanku. I tako sam ja ukratko opisao šta je bilo, kako je bilo i rekao sam da je pukovnik obećao sutra narediti vojsci da zaštiti stanovništvo i da obezbjedi grad, da zauzme grad. I tako smo se razišli, ja sam otišao u mjesto gdje su živjeli moji roditelji koje se zove Crnča i tu sam bio tu noć i sutra ujutru sam nazvao na branu kapetana Vukosavljevića i pitao sam ga šta ima od onoga juče obećanja pukovnika, da se obezbjede civili i tako dalje. On mi je rekao na to da je iskrsao neki nepredviđeni problemi i da vojska ne može danas već sutra.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Kad ste otišli u to selo, da li ste videli ikakve znake da tamo jeste bilo zaštite Jugoslovenske narodne armije?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Taj dan, mislite?

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Tog dana kada ste vi bili tamo, znači tog dana kad je bio sastanak, kad ste otišli u to selo, da li ste videli da je JNA tog dana pružila zaštitu tim ljudima?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Ja sam otišao ... Ne, ne nije uopšte bilo nikoga od Jugoslovenske narodne armije. Ljudi su bili isprepadani, u jednoj jako velikoj neizvesnosti, u jako velikom strahu.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li je Vukosavljević vama ikada predložio da ponovo stupite u vezu sa pukovnikom Ojdanićem?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Kad je to bilo?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: To je bilo onaj dan kad je po obećanju trebala vojska zaštititi civile. Pošto je pukovnik iz Užica javio da ne može taj dan već sutradan, onda sam ja bez razmišljanja ... Rizik je bio i otići odatle do brane, ja sam sjeo u kola i odjurio gore, našao Vukosavljevića i kažem: "Šta je bilo? Zašto vojska već ne ide?" On je rekao: "Ne znam šta se događa. Hajde ti nazovi u Užice pukovnika i insistiraj na ispunjenju jučerašnjeg obećanja." Što sam ja i uradio, on mi je dao broj, telefona mislim i dao mi je telefon i ja sam ga nazvao. Javio se njegov neki oficir, ja sam se predstavio ko zove i javio se pukovnik. Ja sam, malo ga podsjetio šta je bilo, kako je bilo i tražio, insistirao da ide taj dan, ipak, a da ne čekamo sutra, našta je on odgovorio: "Dobro, hajde neka nazove mene kapetan Vukosavljević." Ja sam mu tako i prenio. On je otišao u kancelariju jednu drugu i odatle nazvao pukovnika, ja ne

znam šta su razgovarali, nije to dugo trajalo, on je došao vidno raspoložen. I kaže meni baš ovako, po imenu me oslovi i kaže: "Dobili smo odobrenje od pukovnika. Idemo brzo te ljude uvući u grad, iz sela". Skupio je na dva kamiona vojnika, možda tridesetak, ja sam sjeo u njegov auto. On je vozio "Nivu", "Ladu Nivu" (Lada-Niva), sjeli smo naprijed, za nama dva kamiona i otišli smo pravo u Brštanicu da saopštimo tim ljudima da oni treba odatle da se sklone i brzo da idu u grad pod kontrolu Jugoslovenske narodne armije. I tako je bilo, otišli smo dole, već su ljudi saznali, nekako da ćemo mi doći, skupili su se u jako velikom broju u centru, tog jednog sela Brštanica. Vukosavljević je insistirao da to sve ide brzo, da se formiraju kolone ... Bilo je i putničkih automobila, da posjedaju stari ljudi u automobile i da se odmah ide prema Višegradu. I tako smo uradili što se brže moglo to organizovati, postrojiti u kolone i krenuli smo prema gradu.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li je to bilo tog dana kad je Užički korpus baš ušao u Višegrad?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Da, to je bilo isti dan.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Možete li da nam opišete njihov dolazak, odakle su došli i ostale okolnosti?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Užički korpus je došao iz pravca Užica, to je sa desne obale Drine, iz pravca Srbije, znači iz pravca Užica, iz više pravaca, sa potpunim, kompletnim naoružanjem koje je Jugoslovenska narodna armija posedovala. Osim onog standardnog, takozvanog pešačkog naoružanja, tu su bili tenkovi, topovi, minobacači i tako dalje, znači kompletno opremljena, opremljene jedinice su došle iz više pravaca tako da su pokrili desnu obalu Drine kompletno, ali nisu odmah ulazili u grad, već tek nakon dan-dva. Dakle dan-dva je grad bio potpuno prazan. Oni su u grad ušli taj dan kad su i došli ovi ljudi iz Brštanice, malo prije, na možda sat-dva su stavili grad pod kontrolu.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: I kuda su oni morali da odu?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Problem je bio gde smjestiti tako veliki broj ljudi. Kapetan Vukosavljević nije imao ideju. Prvo je mislio da ćemo te ljude smjestiti u hotel, hotel "Višegrad" se zove. Kada je vidio da je to mnogo, mnogo veći broj nego koji je on pretpostavljao, onda je rekao: "Idemo na fudbalski stadion." I tako je on tu kolonu i proveo na fudbalski stadion, a ja sam zaostao bio jer je ... Taj detalj je možda važan. Prije nego što smo došli u grad, čula se pucnjava jako intenzivno na mestu kuda mi trebamo proći. Onda je kapetan meni rekao, još su bila sa mnom dvojica koji smo sjedeli u njegovoj "Nivi", u njegovom automobilu: "Ostanite vi ovdje, idem ja vidjeti šta se događa, što se to toliko puca." I on je otišao u pravcu te pucnjave, a mi smo ostali dole onako, sami. I tu u međuvremenu ljudi su

već došli i ušli su u grad i otišli su pema stadionu. Tako da sam ja na stadion došao kad su oni već bili se smjestili.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Koliko je otprilike ljudi bilo okupljeno na stadionu?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Na stadionu je bilo oko 4.000, možda 4.500 ljudi.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li se neko iz Jugoslovenske narodne armije obratio tim ljudima?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Kako se zvao taj čovek?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Ljudima se obratio ... Predstavio se kao komandant mjesta, potpukovnik Jovanović. On se obratio megafonom toj okupljenoj masi.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li je to bio prvi put da ste videli tog Jovanovića?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Da. Tada sam ga video prvi put.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Pre nego što je on govorio, jeste li pokušali da razgovarate sa njim?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Da, mene je Vukosavljević, ovaj kapetan koji je išao sa nama, zapravo predstavio Jovanoviću, rekao: "Taj čovek se zove tako, tako, tu i tu funkciju ima.", onda je rekao, "Ovo je potpukovnik Jovanović, on je komandant mjesta", međutim on me je, nije baš uvažavao, arogantno je rekao "Skloni se ti. Neka mi dođu dva ili tri ugledna građanina iz ove mase", što sam ja i uradio.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Jeste li bili prisutni dok je on govorio ljudima?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Da, bio sam udaljen možda 10, 15 metara.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Koliko se najbolje možete setiti, molim vas da Sudu ispričate šta je on rekao u govoru pred tih 4.000 Muslimana?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Sjećam se, on je rekao sledeće, predstavio se i rekao da je on komandant mjesta, da dobro slušaju šta će on reći. Rekao je sledeće u nekom selu, u kom bude ispaljen jedan metak, on će da sravni tu kuću, a ako u nekom selu bude povređen vojnik ili pogine, on će da sravni celo selo i zatim je rekao: "Pod mojom komandom su jedinice Belih orlova", a inače te su jedinice bile strah i trepet za Muslimane, jer su se jako bojali tih jedinica. I, da, ako neko ima neko oružje, da preda, ako nema kod sebe da sutra donese i da sada mogu ići kućama, s tim da je on odredio mjesta gdje se može ići, znači ne bilo gdje, već je taksativno nabrojao gdje se može ići, a gdje se ne sme ići. Dakle, gdje, on je rekao ovako: "Gdje moje jedinice

pokrivaju", nabroji ta mjesta, "tu možete ići, za ostalo vam ja ne garantujem". To je bio taj govor.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Budući da je to jako važno, molim vas koliko god to precizno možete da nam kažete, šta je on tačno rekao o Belim orlovima?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: On je o njima rekao rečenicu-dvije: "Pod mojom komandom su i jedinice Belih orlova i zato pazite šta radite", eto u tom smislu je to bilo.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Za koja je on tačno mesta rekao da Muslimani tamo mogu da idu i u koja mesta oni ne smeju da idu, da li se toga sećate?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Sjećam se i toga, jer sva su mi mjesta poznata. Na desnoj obali je rekao da se može ići do sela Mušića, ne dalje, dakle i to selo je, ono, bolje da ne idete, ali, eto, dotle da se smije, na desnoj obali, nizvodno od grada. A na lijevoj obali je nabrojao ova sela taksativno redom: Crnča, Jelačići, Hamzići, Bršanica, tu takođe se mogu ljudi vratiti. Tako da su ovi ljudi koji su bili sa desne obale, iz mjesta koja pukovnik nije nabrojao, su došla na lijevu obalu, kod rodbine, kod prijatelja i tako.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Ta mesta na desnoj obali, da li su neka od njih ista mesta za koja ste vi ranije, dan ranije, čuli da su očišćena kada ste bili na sastanku?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Da, radi se o tim mjestima, baš.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Znači ljudima nije bilo dozvoljeno da se tamo vrate?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li je zatim, u jednom trenutku, tih 4.000 ljudi na stadionu pretraženo?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Kad je pukovnik završio svoj govor, onda je objasnio da trebaju proći ljudi kroz ... U kolonama ... I vojnici su napravili tri, četiri možda kontrolna punkta, ljudi su prolazili, pretraženi, ima li neko nešto oružja, ovo, ili slično. Kad prođe taj kontrolni punkt, može da ide u mjesto koje je pukovnik rekao da je sigurno. I tako se to i odvijalo.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li je svaka osoba na stadionu pretražena?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Na ... U početku su to radili dosta, da kažem, pedantno, posle je već tu nastala gužva, ljudi žure, to su pretražili ovako više rutinski. Ne baš nešto posebno detaljno. Recimo mene nisu pretražili.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Jeste li tada imali neko oružje sa sobom?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Ja sam u tom momentu zaista imao pištolj marke "Zastava", kalibar znam dobro 7,62 da je bio.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Šta ste učinili sa tim pištoljem?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Pošto je grad bio pun vojnika, kao kad iz bioskopa izađu posjetioci, ja sam se jako prepao, šta ću sad ako mi to neko nađe. I ugledao sam kapetana Vukosavljevića i njemu sam predao pištolj, s tim obrazloženjem, drži tamo, jer ako mi ko nađe ode glava. On je uzeo, korektno je, nakon dan-dva mi poslao i potvrdu, na kojoj ... Potvrda da je, dakle, kod njega predat pištolj i tako dalje.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Koje je nacionalnosti bio Vukosavljaević, za potrebe zapisnika?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: On je bio srpske nacionalnosti.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Šta ste učinili nakon sastanka?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Nakon sastanka, pukovnik se, isto kratko meni obratio i rekao: "Ti da se meni javiš u hotel." Ja sam tako i otišao u hotel "Višegrad" koji je bio u centru grada.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Koji je to bio pukovnik?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Jovanović, potpukovnik, zapravo, izvinjavam se.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Kada ste, otprilike, onda otišli u hotel "Višegrad"?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Nedugo posle govora koji je održao komandant Jovanović, ja sam se malo, kratko zadržao, vidio je li moja familija tu i onda sam otišao u hotel. U hotelu me je zadržao jedan oficir sa obrazloženjem: "Sačekaj malo, ne može te sad primiti komandant." I u tom momentu, tu kod recepcije, gdje sam ja stajao, naišla je gospođa Biljana Plavšić i gospodin Branimir Savović, koji je bio u vojnoj maskirnoj uniformi. Pošto su oni otišli tamo gde sam je trebao otići, kod komandanta, mene su ubrzo saopštili da me ne može komandant primiti i da dođem sutra i tako sam ja onda odatle otišao u mjesto gdje mi je bila familija.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Podsetite nas ko je to gospodin Savović.

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Ja ... Branimir Savović koji je zapravo bio predsjednik SDS stranke, Srpske demokratske stranke za opštinu Višegrad.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li ste u nekom trenutku napustili opštinu Višegrad?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Višegrad sam napustio 16. maja u 12.00.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Možete li Sudu da opišete okolnosti pod kojim ste napustili Višegrad?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Pošto je gradom vladala vojska, i oni su trebali da napuste Višegrad, mislim 20. maja, jako je bilo nesigurno već pred kraj njihovog ... Malo prije nego što će Vojska da napusti grad, jako je bilo nesigurno. Ja sam osećao da je nesigurno i za mene i za moju familiju i odlučili smo se napustiti grad. Međutim to nije bilo lako, jer su postojali na svakom izlazu punktovi sa kontrolama i nije se dopuštalo napuštanje, tako da sam ja zamolio jednog ... Potpredsjednik Srpske demokratske stranke, Stanko Pecikoza koji je bio uticajan i ugledan čovjek i u stranci i, onako, u gradu, da izvede mene i moju familiju prema Užicu, jer to je jedini put mogući bio izlaza iz Višegrada. On nam je zatim precizno objasnio kad trebamo, odakle se polazi kad se polazi i proveo nas je kroz te punktove. Bila su dva, jedan u Dobrunu, jedan u Vardištu, tu na putu prema Užicu. Zatim nam je dao uputstva kad uđemo u Srbiju kojim ćemo putem ići dalje i mi smo tako napustili, prema Makedoniji.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Taj čovjek koji vam je pomogao da izađete iz Višegrada, šta je on bio po nacionalnosti?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: On je bio Srbin. Ugledan Srbin u gradu.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li znate gde je on danas?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Na žalost mrtav, a bio je dobar čovek. Po mom saznanju njega su likvidirali članovi SDS-a malo poslije vremena kada je nas izveo, mene i moju familiju iz grada.

TUŽILAC GRUM: Hvala vam, nemam više pitanja.

SUDIJA HANT: Gospodine Domazet.

UNAKRSNO ISPITIVANJE: ADVOKAT DOMAZET

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Gospodine, počeli ste vaše izlaganje sa formiranjem stranaka u Višegradu i pomenuli ste da su dve, ako sam vas dobro razumeo, najjače stranke bile Stranka demokratske akcije i SDS. Da li je to tačno?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li mi možete reći koja je od ove dve stranke prva bila formirana?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Ne bih ... Nisam ... Ne znam tačno taj podatak. U kratkom vremenu su obe stranke formirane.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Niste sigurni da je SDA formirana pre SDS-a?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Pa nisam baš.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li je postojala još neka nacionalna stranka na tom području?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Pa, ako se može nazvati da su to bile nacionalne, od drugih stranaka je bilo, u kojima su pretežno bili članovi jedne nacionalnosti.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Pa da li se može reći da, recimo u SDA stranci u kojoj ste vi bili, bilo i Srba?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Nije bilo.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Ili da je u SDS-u bilo Muslimana?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Nije, takođe nije bilo.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Ako to razumem to su zaista bile onda nacionalne stranke, zar ne?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Pa, ako nekad tako kažete, u redu.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Pa, čini mi se da to prizilazi iz ovog vašeg odgovora. No, pre tih višestranačkih izbora ...

SUDIJA HANT: Gospodine Domazet, samo trenutak. Budući da vi obojica govorite isti jezik, prevodioci imaju problem ukoliko ne napravite pauzu. Prema tome, molim vas da napravite pauzu svaki put pre pitanja, odnosno odgovora, jer inače prevodioci ne mogu da uhvate sve šta govorite.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Pre višestranačkih izbora u Bosni i Hercegovini, u samom Višegradu, obzirom na nacionalni sastav stanovništva, možete li mi reći da li je tačno da su na rukovodećim položajima u izvršnoj, sudskoj, pa i zakonodavnoj vlasti bili zastupljeni pripadnici obe najveće nacionalnosti, dakle i Muslimani i Srbi?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Da. Da, posle provedbi stranačkih izbora ...

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Ne, ne izvinite. Pitao sam pre višestranačkih izbora do višestranačkih izbora.

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: A do višestranačkih izbora, takođe, da.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Rekli ste nam da su višestranički izbori, što se tiče Višegrada, okončani tako da je većinu imala Stranka demokratske akcije sa nekih 27 odbornika prema 13 odbornika SDS-a. Da li je to odgovaralo i nacionalnoj strukturi stanovništva, odnosu muslimanskog i srpskog stanovništva, otprilike?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Približno je bilo, taj omjer isti kao i nacionalni sastav.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li je posle uspostavljanja lokalne vlasti, prema, posle ovih izbora koje ste pomenuli, došlo do promena na svim rukovodećim položajima u Višegradu?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Promene su se desile u opštinskim organima vlasti, u ostalim strukturama nije bilo promjena, recimo preduzeća. Direktore nisu, niko nije smenjivao, ko je bio prije izbora bio je i poslije izbora, samo se promjenila ova struktura u Skupštini, Izvršnom odboru Skupštine i organi vlasti, sekretarijati i tako dalje.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da, praktično organi uprave. Da li je uopšte bila nadležnost uprave da smenjuje direktore preduzeća, po tadašnjem zakonu?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Ne bih baš bio sto posto tu siguran, ali mislim da su mogli ako su htjeli.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Ako vas dobro razumem, znači predsednik opštine bi mogao da smeni direktora jednog preduzeća u Višegradu?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Nije mogao on direktno svojom naredbom smjeniti, ali Skupština je imala nadležnost nad imenovanjima nekih direktora.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Mislite li na direktore komunalnih preduzeća ili na ove na koje ste pominjali, direktore tada još društvenih preduzeća?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Sigurno je mogla, primera radi, komunalno. I te, da kažem, više privržene državnim strukturama, ali mogli su smjeniti i druge direktore, jer ja znam da ... Pošto sam i ja bio jedan od direktora, da sam razgovarao sa kolegama, onda su ... Uglavnom je bila trema. Hoće li nova vlast smenjivati direktore, neće li i tako. Toga se sjećam dobro.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da, vi ste bili direktor jednog preduzeća, neću ga pominjati, ali to nije bilo komunalno, već društveno preduzeće. Vas nije postavljala ni Skupština opštine, niti je mogla da vas bira, niti razrešava. Je li tačno?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Da, to je tačno.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Možete li nam reći da li posle formiranja te nove vlasti, posle prvih višestranačkih izbora, na bilo kom rukovodećem mestu u zakonodavnoj, izvršnoj i sudskoj vlasti, dakle predsednik suda, predsednik opštine ili Izvršnog odbora, bio i jedan Srbin ili su sva ta mesta zauzimali Muslimani?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Odgovaralo je približno, jer ja znam kada su se vodili razgovori oko postavljanja odgovornih ljudi, da se jedan od, zapravo glavni kriterij je bio broj dobijenih glasova na izborima i tako približno se i formirala ta vlast, da kažem, nova.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Moje pitanje je bilo konkretno, predsednik opštine je bio Musliman, je li tako?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Predsednik Izvršnog odbora takođe.

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: E pa mogu vam ja nabrojati tačno ko je šta ko bio. Jeste bio predsednik Izvršnog odbora Musliman.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: To je, takođe, vrlo važna rukovodeća funkcija je li tako, posle predsednika opštine? Predsednik suda u Višegradu posle izbora, je li bio Musliman?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Nisam baš siguran, mislim da jeste. Zapravo ...

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Dobro, na kraju to su podaci koji se mogu dobiti, ali kažete da je odgovaralo strukturi. Na koji način je odgovaralo ako su sva rukovodeća mesta zauzimali Muslimani? Na koji način smatrate da su Srbi bili, procentualno učešću u vlasti zastupljeni?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Pa evo kako je to bilo: predsednik opštine, kao najviši autoritet je bio iz SDA, a potpredsjednik je bio iz redova SDS-a, to je bila Jelisavka, ne mogu da se setim prezime, meni predavala u osnovnoj školi, ona je bila potpredsjednik. Predsjednik Izvršnog odbora je bio iz SDA. A potpredsjednik je bio iz SDS-a, to je bio gospodin Klipa Slobodan i tako su to, da kažem, paritetno podeljena vlast i recimo predsednik jednog organa u opštini, mislim da je to bio katastar, je bio srpske nacionalnosti takođe, on se zvao Čeho Siniša, ja mislim. Zato ja kažem da je to bilo približno odmereno, stranke su podelile vlast približno rezultatima izbora.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Ako sam vas dobro razumeo, jedini Srbin koga smatrate da je bio na takvom rukovodećem položaju, ne zamenik, je bio, vi kažete, predsednik katastra. Ja bih bio slobodan da kažem da tako nešto ne može da postoji, možda šef uprave katastra ili tako nešto. Da je jedino takvo mesto koje je pripadalo Srbinu bilo to u katastru, a da su ostala bila ili zamenici ili pomoćnici?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Što sam se u ovom momentu sjetio, ovo što sam vam rekao. A i dalje tvrdim i znam da je bilo dogovoreno, stranka SDA i Srpska demokratska stranka su sjeli, ja sam prisustvovao na nekim od tih sastanaka, kad se dogovaralo oko podjele vlasti na bazi rezultata izbora i to je tako funkcionisalo. Dogovor je postignut, potpisan i svi su bili zadovoljni.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Na osnovu čega smatrate da je, recimo SDS bio zadovoljan?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Prihvatili su, zapravo ... Dogovor koji je postignut je prihvaćen od obje stranke. Potpisano to. Oni su predložili ove ljude, recimo za potpredsjednika opštine, za potpredsjednika Izvršnog odbora i tako dalje. Iz svojih redova i stoga smatram da su prihvatili to.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li je do uspostavljanja te vlasti Statutom vaše opštine bilo predviđeno da dvotrećinska većina odlučuje o svim važnim pitanjima po Statutu?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Ne bih bio u to potpuno siguran, ali sigurno je da su neka pitanja, se morala rešavati i odlučivati dvotrećinskom većinom.

SUDIJA HANT: Gospodine Domazet, 13.00 je. Kada nastavimo posle podne, možda bismo mogli da počnemo da govorimo o relevantnom periodu, godini 1992. Pitam vas koja je relevantnost svih ovih pitanja, da li je to da se pruži neki motiv za Srbe da izbace Muslimane? U čemu je to relevantno?

ADVOKAT DOMAZET: Ne, vaša Visosti. Nikako ne mislim time da pravdam bilo koga ili bilo koji postupak, ali sam smatrao ... Ja sam ovde pri kraju, međutim imam još nekoliko pitanja samo iz ovog dela i vratićemo se na april 1992. godine po nastavku.

SUDIJA HANT: Bolje bi bilo da ta pitanja budu relevantna, jer ne želim ovde da ulazim u političku raspravu o tome šta je bilo fer, a šta nije bilo fer 1990. godine. To nema veze sa ovim predmetom. Zato, ukoliko kažete da imate dva pitanja, mi ćemo vam dozvoliti dva pitanja, ali morate da počnete sa relevantnim stvarima, znači april 1992. godine.

TUŽILAC GRUM: Samo trenutak, ukoliko mi dozvolite. Tokom vikenda pojavila se jedna situacija u vezi sa dva svedoka. Oni traže zaštitne mere. Jedan od tih svedoka je na redu za sutra, pa želim da sada postavim usmenu molbu za odobravanje zaštitnih mera ili možda želite da vam dostavim pismeno danas posle podne?

SUDIJA HANT: Nema potrebe da to pišete, međutim morate nam dati neki razlog zašto se to čini sa zakašnjenjem. A, isto tako, ukoliko želite nešto više od iskrivljenja lika na ekranima i pseudonima, moraćete to onda da opravdate.

TUŽILAC GRUM: Ne, ne treba nam ništa više. Imamo objašnjenje zašto smo zakasnili.

SUDIJA HANT: U redu, rasprava se nastavlja u 14.30.

(pauza)

SUDIJA HANT: Gospodine Grum, kada sam se vratio, na stolu sam zatekao podnesak u kome se traži odobrenje da se pozove dodatni svedok, ekspert, po drugi put. Mogu li da vam predložim sledeće: razgovarajte sa gospodinom Domazetom o tome. Dajte njemu kopiju tog izveštaja, ako on sa tim ima problema, onda ćemo mi da se bavimo time, kada budemo pri kraju neke rasprave, u 16.00 jedno popodne, ili tako nešto. Ali ne treba nam ova vrsta podneska napismeno. Ne znam zašto nam je to nametnuto, ali mislim da je to možda imalo veze sa sudijom Mekdonaldom (McDonald). Izvolite, nastavite.

TUŽILAC GRUM: U redu, hvala, časni Sude.

SUDIJA HANT: Gospodine Domazet, imate reč.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Hvala, vaša Visosti. Ja bih dovršio i kao što sam rekao samo možda još dva pitanja koja se tiču onog perioda za koji sam pitao. Jedno je: da li vam je poznato da je Skupština o kojoj ste govorili promenila Statut i ukinula odredbu o dvotrećinskoj većini po važnim pitanjima, da je upravo ova muslimanska većina to učinila?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Nije mi poznato. Ja mislim da to nije urađeno.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: I još jedno samo iz toga, da li vam je poznato da su Srbi, odbornici dakle te Skupštine, Srbi, napustili rad te Skupštine i da nisu više učestvovali u radu te Skupštine?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Pa to se možda događalo sporadično, kada nisu zadovoljni sa nekom tačkom, jedan dio odbornika napusti, ali na sledećoj Skupštini oni ponovo prisustvuju.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Dobro, ne govorimo onda sigurno o istom, međutim ne bih se na tome zadržavao, hvala vam. Sada bih se upravo bavio ovim periodom, znači proleće 1992. godine, o kome ste vi dosta iscrpno danas govorili. Jedno od pitanja koje vam je postavljeno je bilo, Teritorijalna odbrana i oduzimanje oružja od Teritorijalne odbrane. Da li su Teritorijalnu odbranu u Višegradu sačinjavali i Srbi i Muslimani ili samo neki od njih?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Teritorijalnu odbranu su sačinjavali i Srbi i Muslimani.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li to, znači, ako je oduzimano oružje Teritorijalnoj odbrani u Višegradu, da je na taj način uskraćeno oružje svim pripadnicima Teritorijalne odbrane, bilo da su oni Muslimani ili Srbi?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Hvala. Govorili ste o tome da su Srbi nabavljali, na neki način, oružje. Da li konkretno znate ko je i na koji način nabavljao oružje, vašim neposrednim opažanjem?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Ja lično nisam vidio, lično ja, da se deli Srbima oružje, ako je to pitanje?

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Hvala. Da li znate da su to činili možda i Muslimani, dakle nabavljali oružje u to vreme?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: U to vreme neki od Muslimana su nabavljali oružje na taj način što su kupovali.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li je u to vreme načelnik MUP-a ili policije bio Ševal Murtić, Musliman inače?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li je neko, posebno mislim na JNA koju ste pominjali kod Teritorijalne odbrane, dirao oružje policije, odnosno razoružavao i tražio oružje od policije?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Ne mogu tvrditi potpuno tačno, ja mislim da ne.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Spomenuli ste da vam je lično poznato da su Srbi dobijali pozive na vojne vežbe, obzirom da ste to u svom preduzeću imali prilike da vidite. Da li možete da kažete ko je te pozive slao i ko je nadležan da pozive za vojne vežbe šalje?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Ne znam ko je bio nadležan, ne znam ko je slao tačno, jer samo iz priča onih koji su išli na vežbe, koji su meni trebali se opravdati zašto ne dolaze na posao, su mi to usmeno govorili.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li je po vašem saznanju ili sećanju za to nadležan vojni odsek, dakle za pozive na vojne vežbe?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: U normalnim okolnostima, da.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li se sećate ko je u to vreme bio na čelu vojnog odseka, dakle načelnik Vojnog odseka u Višegradu?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: U to vreme kad su se slali pozivi, ja ne znam ko je tačno bio, ali znam da je bio Srbin.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li ste sigurni u to? Da li znate ime tog čoveka?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Ne znam ime, ali apsolutno sam siguran jer nijedan Musliman nije tamo radio.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: A da li vam je, da se ne udaljim od vojnog odseka, poznato da su i neko oružje koje je pripadalo vojnom odseku, oduzimali upravo Muslimani?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Ne.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Spominjali ste, čini mi se, oko 4. aprila 1992. godine neki incident u kamenolomu. Ali bih vas molio da nešto više o tome kažete. Govorili ste o tome da je pucao na neke ljude. Da li vam je poznato ko je iz kojih razloga pucao i kako se okončao taj incident?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Samo se moglo pretpostavljati ko je pucao. Ljude na koje je pucao sam izuzetno dobro poznavao i neposredno posle toga su mi oni ispričali o tom događaju i rezultat tog pucanja je bio da su svi napustili ta radna mjesta, tu.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Oni koji su radili tu, na njih mislite?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Danas ste nam govorili o tome da je iza toga, dakle dan ili dva iza toga, došlo do gađanja minobacačima po Višegradu. Da li je to tačno?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Govorili ste da su gađana čisto muslimanska naselja i centar grada. Da li možete reći koja su to naselja u Višegradu bila čisto muslimanska? Da li je uopšte bilo takvih naselja?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Dosta je bilo naselja koja su čisto muslimanska, tu nema sumnje, dakle, uopšte, a osim po centru, među prvim mjestima su bili Nezuci, selo koje nije daleko od brane.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Brana, koliko mi je poznato, je ipak dosta udaljena od centra grada, zar ne?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Dakle, tvrdite da se tuklo minobacačima i negde kod brane i u centru grada?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: U centru grada sam ja bio prisutan kad su te granate padale. To je jedna stvar, a želio bih reći i za ovo drugo. To nije bilo blizu brane, to je bilo ciljano mjesto Nezuci, jer je tamo bilo osim stanovnika tog sela, bilo je i dosta izbjeglica. Meni je lično došao čovjek koji mi je tražio benzin da prebaci svoju ženu u bolnicu u Goražde, jer je ranjena od te granate. Konkretno, ta žena je bila trudna 11 mjeseci. Zatim, bio je tu jedan hodža kog sam ja lično poznao, koji je takođe ranjen od tih granata i prebačen u bolnicu, ja mislim u Goražde, isto.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Kada govorite o ranjenima, da li vam je poznato da li je iko poginuo od svih tih napada u Višegradu ili ne?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Pa, evo, bilo je mrtvih. Evo, konkretno znam za tu ženu, jer ona nije preživjela. I znam da je bilo dosta ranjenih, a za mrtve nisam baš siguran koliko je bilo, ali bilo je.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: U samom Višegradu?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: U gradu manje, sad govorim o Nezucima, ovom selu koje je blizu brane.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Kada ste govorili o razgovorima ili pregovorima sa predstavnicima SDS-a uz pomoć JNA, govorili ste o tome da je sastanak bio negde u Kosovu Polju. Zbog čega taj sastanak nije održan u Višegradu? Odnosno, gde su bili ti predstavnici SDS-a u vreme kada ste organizovali taj sastanak?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: O sastanku o kojem me pitate, održan u Kosovom Polju, nije bio organiziran posredstvom vojske. Direktno sam ja razgovarao telefonom sa Savović Branimirom koji je bio predsjednik SDS-a. On je bio na telefonu u Višegradskej Banji i dogovorili smo sastanak u Kosovom Polju i meni je to bilo dosta blizu, negde cirka na pola puta između grada i Višegradskej Banje.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li to znači da je tada taj Branimir Savović i članovi SDS-a, da su se nalazili u Višegradskej Banji?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Koliko ja znam, ako mogu odgovoriti i šire možda, u Višegradskoj Banji sam ja jako dobro znao brojeve telefona i na taj broj iz Višegradske Banje javio se Savović, ali ja mislim da je imao u to vrijeme, da je boravio malo dalje u jednom selu iznad Višegradske Banje. To pretpostavljam.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li možda vi znate razlog zbog čega su oni, Savović i ostali bili van Višegrada, dakle u Višegradskoj Banji ili selima oko, a ne u Višegradu?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Ja mislim da su svjesno napustili grad, otišli malo dalje sa namjerom da okupiraju grad sa okolnih položaja.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Dakle, mislite da su napustili grad da bi se potom vratili, da bi ga okupirali, ako sam dobro razumeo?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Da, to je moje mišljenje.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li je u to vreme uopšte bilo Srba u gradu ili je jedan ili većina ili svi napustili grad?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Većina je napustila grad, a jedan dio je još uvijek bio u gradu.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: To je period pre incidenta puštanja vode hidroelektrane, je li tako?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Da, mada u Kosovom Polju smo se sastali jedan dan poslije puštanja.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da, govorim o tome da su i po vama Srbi napustili grad, da se to desilo i pre toga.

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Prije vode, prije vode.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: U vreme kad je pretilo ...

SUDIJA HANT: Gospodine Domazet, svedok se jako dobro ponaša. On pravi pauze, ali vi to ne radite. Imate slušalice, znači verovatno čujete, to je dobar test, da kažem, da pratite kad prestane kucanje na ekranu i onda znate da je završen prevod, ali ja vas molim, ipak, da napravite pauzu.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Mogu li da shvatim ovako, da je u vreme kada je došlo do pretnji puštanjem vode iz hidroelektrane, u samom Višegradu bilo uglavnom muslimansko stanovništvo?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Većinom je bilo, ali bilo još uvijek solidan broj i Srba.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Kada ste govorili o tome da je u samoj kasarni Uzamnici izbeglo dosta ljudi i da je gotovo 90% ili 99% bilo Muslimana, da li se tu radi o ovim ljudima koji su ostali u Višegradu i koji su zbog opasnosti od puštanja brane pobjegli iz Višegrada?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Kada se radi o tom puštanju vode, rekli ste nam danas da je to radio izvesni Murat Šabanović i upotrebili ste jednu reč "koji je došao samoinicijativno", ali niste obrazlagali više. Da li možete reći na šta ste to mislili, ako ostajete pri toj formulaciji da je on samoinicijativno došao na elektranu?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Da. Dobro sam rekao "samoinicijativno". On je, da tako kažem, grupu svojih komšija, prijatelja, možda rodbine, koji su se sami organizovali u svom selu ... Obzirom da je situacija bila takva da se osećala jedna opšta nesigurnost, onda su se ljudi u selima sami organizirali sa namjerom da se zaštite, sebe, porodicu, to selo i tako dalje. E on je sa jednom takvom grupom tih svojih komšija, rođaka i tako dalje, otišao na branu. Eto, to je to što sam mislio "samoinicijativno".

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Otišao na branu sa grupom svojih prijatelja i rođaka. Da li su bili naoružani?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Bili su naoružani.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li je na brani, po vašem znanju, bilo nekog ko je mogao da im se suprotstavi, odnosno da li je brana bila čuvana oružjem?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Nije bilo nekoga ko bi se mogao tome suprotstaviti. Nije bila čuvana brana.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Koliko je po vašem sećanju to trajalo. Dakle, držanje brane od strane Murata Šabanovića i njegovih prijatelja ili rođaka?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Ako nećemo baš da budemo potpuno precizni, ja mislim oko jedno četiri dana, četiri, pet, tako.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li je za to vreme policija u Višegradu preduzimala nešto da ovo pitanje na drugi način reši, odnosno da uhapsi Murata Šabanovića i te druge koji su zauzeli hidroelektranu?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Ne znam tačno, jer puno se tih događaja događalo brzo, u jednom danu mnogo toga se događalo, tako da ja ne znam jesu li šta poduzimali, ali znam da od njega nije pretila nikakva posebna opasnost po personal na brani, po neke druge.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li to možete bliže da objasnite, na osnovu čega mislite da nije pretila opasnost po personal na brani, ukoliko su on i njegova grupa bili naoružani i držali silom branu?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Nemam neke egzaktne dokaze, ali prema onome kakva je situacija bila i tako dalje, on nije prijetio nikome na brani od tih zaposlenih. A i posle su ti ljudi koji su radili na brani tako slično i pričali.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Dakle, to ste čuli od ljudi koji su radili na brani, ako vas dobro razumem?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Međutim, ako to nije pretilo velikom opasnošću, što je držao pod oružjem branu, da li ostajete pri oceni da puštanje vode iz brane nije bila nikakva posebna opasnost, ne samo po Višegrad nego i mnogo niže niz reku Drinu?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Pa, vidite, ja ne tvrdim, ja nisam baš stručnjak te vrste da mogu egzaktno tvrditi, ali po onome što znam, jer sam slične struke, sam pretpostavljao da tu ne može biti neka drastična, da kažem, šteta, pogotovu što je brana sledeća nizvodno ispraznila akumulaciju, znači to jezero dolje je bilo prazno, te je moglo uvek prihvatiti vodu iz ovog gore jezera.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da, ali da li vam je poznato da je to jezero ispod, koje jeste veliko jezero, bilo ispražnjeno upravo tada i upravo zbog opasnosti da Murat Šabanović pusti ovu branu?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Ja mislim da je to razlog.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Zamolio bih vas da nešto više objasnite o zarobljavanju grupe 12 srpskih ... Srba, dakle, uniformisanih policajaca, o čemu ste govorili. Rekli ste da je otprilike polovina njih bila u policiji. Upotrebili ste termin do desetak dana unazad. Jesam li u pravu, ako se dobro sećam da ste tako rekli?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Da tako nešto, ja mislim.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li možete da objasnite šta je to bilo u tih 10 dana pre toga? Da li su oni prestali da budu članovi policije ili se nešto drugo dogodilo?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Ja mislim ovako, tu negde, 10 možda 15 dana, ja ne mogu biti potpuno precizan. SDS je tražio podjelu policije i ja sam bio na nekim od tih sastanaka kad su oni tražili da se policija podijeli, da ima posebno srpska, posebno muslimanska. I pošto su oni bili jako uticajni na Srbe, na ljude srpske nacionalnosti, oni su tih desetak dana pred pucnjavu već direktno rukovodili sa

policajcima spske nacionalnosti. Većinom, ne svi, ali većina je već bila prešla pod komandu, tako da kažem, SDS-a.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Ja bih molio, ako možete da to malo bolje obrazložite. Kako je moguće da jedan deo policije bude poseban u jednom istom gradu i da ima posebnu komandu, ako sam vas razumeo?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Konkretno, u tim zahtjevima tražili su da budu dvije, dakle, policije, sa dva sjedišta. I za tu novoformiranu, za koju su tražili da se formira, su bili predvidjeli zgradu pored novog mosta, na desnoj obali, to je od centra grada možda cirka, malo manje od jedan kilometar. A ta zgrada je bila od preduzeća koje je upravljalo putevima. Ja znam da su tražili da to bude njihova stanica policije. Zato sam malo prije rekao.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Ali do toga nije došlo, ako sam dobro razumeo.

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Za tako nešto se, nije se dobila politička saglasnost ni saglasnost organa nadležnih, mada je za policiju nadležno bilo, ja mislim da je bilo u Sarajevu glavno nadležno. I tako da takva saglasnost nije postojala, ali su oni ipak samoinicijativno to uradili, samo što nisu tada imali komandu u toj zgradi koju su tražili u razgovorima.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Međutim, ako sam vas dobro razumeo, među ovom grupom uhapšenih jedan broj, ili skoro polovina je bilo aktivnih policajaca? Ali Srba.

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li su oni uhapšeni zbog toga što su bili sa drugom grupom Srba ili nisu više bili policajci ili je postojao neki razlog, ako je vama to poznato, jer ste govorili nešto i o tome?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Koliko ja znam oni nisu više dolazili redovno na posao u stanicu policije. I pošto su bili u društvu sa uniformisanim i naoružanim ljudima koji nisu pripadali nikakvoj regularnoj organizaciji, ja mislim da je to bio razlog zašto su oni uhapšeni.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Kada su uhapšeni, pretpostavljam da su dovedeni u stanicu policije. Da li su svi zadržani, dakle i ovi koji su policajci i ovi ostali koji nisu pre toga bili policajci i šta je sa njima bilo?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Da, svi su zadržani, to znam. Nakon pet, šest dana, možda sedam, ne znam tačno, oni su predati Jugoslovenskoj narodnoj armiji na brani. Dakle, pušteni su.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Posle šest do sedam dana od hapšenja?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Da, tako.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li su to vreme proveli u stanici milicije ili na brani ili i u stanici milicije i na brani?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Ja ... Nisam toliko imao dodira sa tim poslovima, ali znam da su bili u stanici policije. Zatim, pošto se taj dio granatirao, tamo se nije smelo zadržavati, puno kretati, onda su iz tih razloga, mislim, prebačeni na lijevu obalu, kao zarobljenici u jednu firmu, a odatle na branu. Mislim da su i gore bili jedno vrijeme.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da. Ali policija nije selila svoje sedište sa mesta za koje kažete da je postojala opasnost granatiranja, ona je ostala tamo?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Ja mislim, da.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Ova grupa je na brani oslobođena i na brani je provela poslednje dane. Međutim, branu je držao Murat Šabanović. Kako objašnjavate da su oni dospeli pod njegovu komandu, odnosno da su postali njegovi zarobljenici ako ih je regularna policija uhapsila?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Ja nisam rekao da su zadnjih dana bili, ja baš zadnja dva dana znam tačno jer sam komunicirao sa tim ljudima. Oni su zadnji dan, ili možda dva, bili kod firme "Granit", u neposrednoj blizini bio je jedna restoran, e konkretno tu su bili. Odatle znam jer sam tu bio i sa tog mjesta je jedan od tih zarobljenih razgovarao telefonom sa Branimirom Savovićem. To znam egzaktno, a ovo drugo nisam baš vidio.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Vi ste u to vreme vodili pregovore i verovatno ste dobro bili upoznati sa situacijom. Ja sam vas pitao kako je moglo da dođe do toga da oni, da li na kraju, da li poslednjih dana, ali u svakom slučaju da budu u rukama Murata Šabanovića i njegove grupe koja je držala branu?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Ja ne znam da su oni ikada bili u njegovim rukama, kako kažete. Ja znam ovo što sam vam rekao, znam da su, kad se grad napuštao, kad se puštala voda, kad je dolazila vojska, da su tada odveženi jednim vozilom u pravcu Goražda, jer inače tamo se povlačilo i stanovništvo i svi su tamo gore išli.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li ste vi dali Tužilaštvu jednu kasetu na kojoj su, između ostalog, snimljeni razgovori sa ovim ljudima, ovim zarobljenima ili uhapšenima, na kojoj su govorili o upravo tim danima i uslovima pod kojima su bili zatvoreni?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Ja se sjećam da sam dao neku kasetu istražitelju, jer se tako kaže?

SUDIJA HANT: Gospodine Domazet, moram ovo razjasniti. Istražitelji, to nisu bili naši istražitelji, to su bili istražitelji Tužilaštva. Prema tome, ukoliko vam to treba od Tužilaštva, morate Tužilaštvo to da pitate. Ne znam zašto sada provodimo toliko vremena na ovoj stvari?

ADVOKAT DOMAZET: Vaša Visosti, ja sam upravo pitao svedoka da li je Tužilaštvu dao, on je govorio o istražitelju, jer sam ja tu kasetu juče dobio od Tužilaštva i na njoj video razgovore upravo sa ovim ljudima koji govore da su bili zatočeni u hidroelektrani, da su čak bili dole u vodi, ispod vode u onim ... I smatrao sam da je zaista potrebno da se objasni kako je moguće da Murat Šabanović dođe do tih ljudi i da ih drži na brani, ako su bili uhapšeni od regularne policije. Ali neću više o tome.

SUDIJA HANT: Pre nekog vremena svedok je rekao na stranici 89, red 14: "Oni su na brani predati Jugoslovenskoj narodnoj armiji". Dakle on je počeo sa time, a vi ste onda počeli sugerisati da je u celoj stvari sudelovala i neka druga osoba. On to nikada nije rekao. Ukoliko želite da osporite njegovu verziju događaja, onda mu iznesite vašu verziju događaja i da vidimo šta će on na to da kaže. Bolje bi bilo da idemo dalje sa onime čime se bavimo ovde.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Slažem se, vaša Visosti, nastaviću o drugom delu. Ja sam upravo sa te kasete koju je on dao, došao do tih podataka o kojima sam govorio. Nekoliko pitanja bih vam postavio o JNA, Jugoslovenskoj narodnoj armiji. U vreme o kome govorite, dakle april 1992. godine, da li je JNA tada predstavljala regularnu vojsku tadašnje Jugoslavije, ili da kažem jedinu regularnu vojsku tadašnje Jugoslavije?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li vam je poznato da je sedište korpusa bilo u Užicu i da je Višegrad i kasarna u Uzamnici pripadala tom korpusu?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Ne.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Nije vam poznato da je sedište korpusa bilo u Užicu ili vam nije poznato da je Uzamnica pripadala tom korpusu? Moram da preformulišem pitanje jer moguće da je ...

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Kad sam rekao "ne" mislio sam za ovo kasarna u Uzamnici da je pripadala tom korpusu. Ja nisam znao. To je teško i znati obzirom na

organizaciju vojske. A da je sjedište Užičkog korpusa bilo u Užicu, to su svi nekako znali. I ja mislim i sad mislim da je tamo bilo sjedište.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da, sedište je bilo, ali je pitanje da li je Višegrad pripadao tom korpusu po teritorijalnoj, vojnoj ... Vi ste odgovorili da ne znate. U redu. Kada ste danas govorili o JNA, upotrebili ste i termin "okupirala", kada se radi o Višegradu. Da li možete da objasnite zbog čega smarate da jedna regularna vojska, u jednoj državi okupira deo njene teritorije, ako se radi o regularnoj vojsci?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Pa, vidite, prvo ta JNA, Jugoslovenska narodna armija, više nije bila JNA, jer svi oficiri su bili Srbi i svi vojnici koji su došli u Višegrad su bili Srbi. Zatim, muslimansko stanovništvo je imalo veliki strah od te armije. Za razliku od toga, srpsko stanovništvo, srpska sela su vrlo rado, ono kako se kaže, obema rukama dočekali JNA. I to zapravo više nije bila JNA kakva je bila nekad, u koju su svi vjerovali. To je već bila srpska vojska. Eto, iz tih razloga sam ja koristio taj termin, možda.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Na osnovu čega tvrdite da su tu vojsku sačinjavali samo Srbi i kao vojnici i kao oficiri? Da li imate o tome nekih podataka ili je to vaša pretpostavka?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Ja nemam nikakve pisane podatke o tome. Ali svi oficiri sa kojima sam kontaktirao, a kontaktirao sam možda sa 10, svi su bili srpske nacionalnosti i to uglavnom poreklom iz Srbije. Vojnici koji su došli sa tim korpusom, takođe sam kontaktirao sa većim brojem i tih vojnika. I moje komšije i brat i tako dalje su kontakirali sa opet nekom drugom ... Sa nekim drugim vojnicima, svi su bili srpske nacionalnosti. Dakle, nijedan Musliman tamo nije bio.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Dobro, ali složićete se onim što ste rekli da je u to vreme to bila jedina regularna vojska u tadašnjoj Jugoslaviji?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Oficijelno da.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Rekli ste da su se Muslimani plašili JNA. Imali su neki strah, tako ste rekli malopre. Kako objašnjavate činjenicu da je kasarna u Uzamnici bila upravo puna Muslimana koji su izbegli u tu kasarnu, ako su imali strah od te JNA?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: U to vrijeme je bila jako velika nervoza, strah, panika i tako dalje. Onda ljudi su gledali negdje da se sklone. Pojedinačno, svakoga je bilo strah pojedinačno negdje da traži neki zaklon. I onda su se grupisali negdje gdje su mislili da bi bilo kao najsigurnije, jer nije prijetila opasnost samo od Užičkog korpusa, koji se znalo da dolazi u Višegrad, već i od drugih, kako se to tada zvalo, paravojnih ... I u tom nekom strahu, toj panici, onda traži gdje ... I to kao po nepisanom pravilu, po nekakvom dogovoru svi idemo u kasarnu, tamo je ipak vojska,

tamo je sigurnije. Ali nisu bili samo u kasarni, bili su i na drugim mjestima. Recimo, potražili su takođe zaštitu u Domu za retardiranu žensku djecu. Tamo ni portir nije imao pištolj, ali idu u neku organizaciju gdje je veći broj, osjeća se sigurnije.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da. Moguće je, ali priznaćete da je jedan veliki broj, po vašem kazivanju, došao u kasarnu u Uzamnici, a tvrdite da su upravo iz straha od JNA koja je dolazila u Višegrad to učinili, tako da taj deo meni ostaje nerazjašnjen, ali neći insistirati na daljem odgovoru, osim ako vi nešto želite da kažete.

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Nemam ništa da dodam tu.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Jedan deo koji ste posebno objašnjavali i koji vas je posebno, kako ste rekli i danas uzbudio, to je bio deo kada ste govorili o tome da ste slušali kako pred vama oficiri JNA, gledajući karte, govore o pojedinim delovima koji su, kako ste rekli, označeni da su čisti i koji treba da budu čisti. Ja sam razumeo da ste vi shvatili, da ste se bojali, da to znači da će stanovništvo sa tih teritorija biti ili ubijeno ili proterano ili pohapšeno. Da li sam u pravu?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li ste u tom trenutku, imajući u vidu celu situaciju, jer vi ste bili tih dana stalno sa oficirima JNA, imali razloga da poverujete da je tako nešto moguće, da bi JNA tako nešto uradila sa stanovništvom čitavih krajeva ili sela u okolini Višegrada?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Ja sam bio u tom momentu potpuno uveren da se planira masakr tih ljudi o kojima sam govorio.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li je takvog masakra bilo i da li je za vreme celokupnog boravka JNA na teritoriji Višegrada, a trajala je, koliko znam, nešto više od mesec dana, bilo i koliko mrtvih?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Srećom nije bilo tog masakra. I za vreme boravka JNA u Višegradu, ako se može reći uslovno, relativno mali broj ljudi je poginuo. Prilikom njihovog dolaska možda sedam-osam i u toku njihovog boravka u gradu i oko grada, opet uslovno, jer i jedan čovjek je puno kad pogine, ali uslovno kakva su bila vremena, mali broj koliko ja znam.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li vam nije padalo napamet da termin "čisto" može da znači da nam tom području nema naoružanih grupa, naoružanih pojedinaca ili bilo kakvog oružanog otpora na koji je mogla da naiđe vojska prilikom prolaska kroz taj teren?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Ne, ne. Sa tim pojmom "sve je čisto" se podrazumijevalo i to, a i ovo da nema nikoga. Znači nema, prvenstveno nema Muslimana.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Ali je Muslimana bilo i u tima selima i na tim područjima?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Na tim djelovima koje je on pokazivao nije bilo.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li se možete setiti o kojim se područjima ili selima radi?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Oficir koji je pokazivao na mapama, nije išao baš detaljno selo po selo, jer ima dosta tu sela koja su blizu. On je više to pokazivao ovako kao manju regiju. Ja se sjećam kad je to pokazivao da je cijelu desnu obalu ovako zaokružio, "ovdje je ta jedinica", ne znam naziv, ali je to bio naziv, uobičajeni termin za organizaciju vojske. "Ta jedinica je tu stacionirana i to je čisto, ta jedinica je tu stacionirana i to je čisto" i on je pokrio cijelu desnu obalu.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Ali kada kažete ta jedinica je tu i to je čisto, ta regija obuhvata, kako razumem, čak i više sela?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li je to značilo da u tim selima više nije bilo nikakvog stanovništva? Da li ste sigurni u to i možete li reći o kojim se to selima radi, ako je tako?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Ja znam koja su sela u tim regijama koje je on pokazivao. On, dakle, nije govorio naziv sela već je pokazivao na karti više kao regiju. A ja pošto sam živio u Višegradu i u gotovo svako to mjesto sam išao, lično prolazio i tako dalje, znam koja su tu sela na tom djelu. Mogu vam nabrojati neka ako hoćete.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Ali mene ovo interesuje. Vi ste pod terminom "čisto", kažete sami, obuhvatali ili uzimali, dakle ili da budu pobijeni ili proterani: pobijeni nisu, to ste i sami rekli. Da su proterani, gde su bili? To bi bila masa ljudi u drugim mestima ili selima, vrlo blizu Višegrada i to bi se videlo. I to ste morali, ako ne tog dana kad se čuli razgovor, morali ste dan kasnije da saznate, ili shvatite da ste bili u zabludi kada ste verovali u ovo.

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Ja sam to znao. Gotovo sva, jer teško je utvrditi sva, sa desne obale Drine su prešla na lijevu stranu, u sela koja se nalaze na lijevoj obali. I ja sam veliki broj tih ljudi poznao lično ili su radili u preduzeću gdje sam ja radio ili su mi bili rođaci jer imao sam dosta familije i na desnoj obali. Ja sam i vidio,

gotovo iz svakog sela nekoga i to su ti ljudi koji su bili u Brščanici. Dakle, veliki broj je bio sa desne obale koji je prešao na lijevu i koji su poslije otišli na stadion.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da, ali da li su prešli na tu obalu zbog dejstvovanja JNA ili ne, to je drugo pitanje. Ali vas razumem da su ti ljudi uz pomoć JNA došli na stadion?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: I tada im je obećano i traženo da se vrate u Višegrad i da nastave da rade?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li je posle toga i došlo do većeg povratka, nastavka rada i života u Višegradu, bez značajnijih incidenata?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: I to je trajalo, dokle, po vama?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Do možda sedam dana prije odlaska vojske iz Višegrada. stanje je bilo dosta u redu. Desetak dana prije odlaska, sedam ...

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Pre odlaska ili posle odlaska?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Prije odlaska. Prije odlaska, jer je stanje bilo, prema tim vremenima, regularno. Mislim dosta dobro. Desetak dana ili sedam prije odlaska vojske već se situacija počela pogoršavati, da kažem.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Kada ste govorili o tome da vam je od strane JNA ili ovog potpukovnika Jovanovića, mislim, rečeno u koja mesta može stanovništvo muslimansko da ide, pa ste nabrojali, jedna sa leve, druga sa desne strane Drine, da li je tada obrazlagan takav jedan zahtev time da su ta mesta pod kontrolom JNA, a da druga nisu ili o tome nije bilo reči?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Koliko se ja sjećam ljudi su na stadionu postavili pitanje komandantu Jovanoviću: "Gdje mi sad smjemo ići, gdje je bezbjedno?" Onda je nabrojao ono što sam malo prije rekao, ta mjesta gdje je bezbjedno, "za to pod našom kontrolom, ostalo ne garantujem bezbjednost, to nije pod našom kontrolom." Otprilike je tako išlo.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Hvala. Još bih vas pitao o tome da li vam je poznato da je, pre dolaska Užičkog korpusa i pre ovog incidenta na hidroelektrani, bilo incidenata po Višegradu, prilikom prolaska autobusa, prilikom prolaska jednog vojnog konvoja JNA i da je bilo čak u nekoliko slučajeva opsada policijske stanice od

nekih, među kojima je bio i ovaj Murat Šabanović i njegov brat. Da li vam je o tome nešto poznato?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Pa ja sam čuo da je bilo tako tih stvari kako baš vi kažete. A za konvoj vojske da je blokiran, ne sjećam se. Možda jeste bilo, možda nije, ja ne znam.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li se sećate incidenta rušenja biste nobelovca Ive Andrića i ko je to uradio?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Takođe i za taj slučaj sam čuo, nisam ništa vidio, lično nisam bio tu, ali čuo sam da je, tako se pričalo, Murat srušio biste od pisca Ive Andrića i bacio ga u Drinu. Tako otprilike se pričalo, tako se nešto i dogodilo.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li je taj incident i ovi prethodni za koje ste takođe čuli, po vašem sećanju, da li su izazivali neke poremećaje u odnosima u samom Višegradu?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Jesu, oni su negativno uticali na međuljudske odnose, zapravo i na međunacionalne odnose.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Kada ste govorili o licu koje vam je pomoglo da odete iz Višegrada, Stanko Pecikoza, je li tako, da li je to ovaj o kome ste govorili kao potpredsedniku SDS-a u Višegradu? Da li je to isto lice?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li ste rekli danas da su ga ubili pripadnici SDS-a, dakle stranke čiji je bio potpredsednik? Da li nešto možete o tome da kažete? Da li znate ko ga je ubio i zašto SDS?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: U vreme dok je Stanko poginuo, ja nisam bio u Višegradu, ali sam čuo da je poginuo na granici Srbije i Bosne, u tom predelu. Pričalo se, zato što se nije slagao sa politikom SDS-a i da su to uradili oni ili ljudi po njihovom naređenju.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Ali vi ste u to vreme već bili daleko od Višegrada, ako sam dobro razumeo, bar u Makedoniji, ako ne i dalje, pa mi nije jasno na osnovu čega ste znali ili čuli o tome ko je ubio Pecikoza. Da to do danas nije utvrđeno?

SUDIJA HANT: Gospodine Domazet, vi ste njemu postavili pitanje, on je vrlo jasno rekao da ništa lično o tome ne zna, da se radi o glasinama. Zašto onda ne pređemo na nešto što je u ovom predmetu relevantno?

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Još samo nešto oko govora, mislim Jovanovića, tako ste ga označili, za koga ste rekli da je između ostalog rekao da su pod njegovom komandom i takozvani "Beli orlovi".

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Moje pitanje: da li je u to vreme bilo takvih formacija u Višegradu i ko je predstavljao te formacije tada u Višegradu, ako ih je bilo?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Koliko ja znam, tih formacija nije bilo u Višegradu u to vrijeme, ali svi su čuli da imaju formacije i one su bili strah i trepet za Muslimane u Višegradu.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Dakle u trenutku kada je on to govorio, takvih formacija nije bilo, u Višegradu?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: U Višegradu ne, ali u selu Dobrun, koje je udaljeno desetak, dvanaestak kilometara od Višegrada prema Srbiji, su se nalazili i čak su ljudi nalazili njihove oznake. Znači, oni su već bili tu, na domaku, ali u gradu nisu bili.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li ste imali informacije da se radi o ljudima koji su došli iz Srbije ili od nekud drugde ili o lokalnim Srbima, o tim koji su bili tada u Dobrunu?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Pa to je teško egzaktno reći, da li su bili baš konkretno ti iz Srbije ili možda lokalni Srbi. Moje lično mišljenje je da je bilo mješavine, znači i ljudi sa strane i lokalnih.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Obzirom na ovaj vaš odgovor pretpostavljam da, da ne znate imena i tih lokalnih?

SVEDOK VG-022 – ODGOVOR: Ne znam imena.

ADVOKAT DOMAZET: Ja nemam drugih pitanja, vaša Visosti.

SUDIJA HANT: Dodatno ispitivanje?

TUŽILAC GRUM: Nemamo više pitanja.

SUDIJA HANT: Gospodine, hvala što ste došli pred Međunarodni sud da svedočite, sada ste slobodni i možete da idete. Gospodine Grum, ko je vaš sledeći svedok?

TUŽILAC GRUM: Ja imam jednu molbu nakon što svedok napusti sudnicu.

SVEDOK VG-022: Zahvaljujem se časnom Sudu.

SUDIJA HANT: Hvala vam, gospodine.

SUDIJA HANT: Izvolite, gospodine Grum.

TUŽILAC GRUM: Časni Sude, brzina kojom smo završili sa ovim svedokom je bila malo veća nego što smo očekivali.

SUDIJA HANT: Gospodine Grum, mi smo vas već upozorili da se stvari neće odvijati onom brzinom kojom ste očekivali, znači morate da imate sledećeg svedoka na raspolaganju.

TUŽILAC GRUM: Mi se trudimo, ali jasno je da je promenjen raspored dva puta u toku poslednje nedelje. Mi smo pokušali da stupimo u vezu sa ovim svedokom. Za sledećeg svedoka ću da zatražim zaštitne mere i možemo time sada da se bavimo, ali trudimo se da ga dovedemo do sutra ujutru.

SUDIJA HANT: Ne znam na šta mislite kada ga kažete da je Sud menjao raspored dva puta u poslednje dve nedelje? Ja znam samo da smo u jednoj fazi trebali da delimo sudnice sa drugim suđenjem.

TUŽILAC GRUM: Časni Sude, jutros sam obavešten da ćemo iduće nedelje raditi pune dane umesto pola dana. I mi sada pokušavamo, trudimo se da dovedemo ove svedoke. Prošlog ponedeljka ja sam imao utisak da ćemo raditi pet dana u nedelji, ali po pola dana. Kad sam se vratio prošlog ponedeljka, rečeno mi je da ćemo ove nedelje raditi pune dane. Mi se trudimo koliko je god moguće da se uklopimo u ove promene, ali želim da uverim Sud da mi nismo imali nameru da traćimo vreme Suda, ali je to teško kada su u pitanju svedoci koji žive u različitim zemljama.

SUDIJA HANT: Pretpostavljam da ste onda mislili da će ovaj svedok da traje cele nedelje. morate da imate druge svedoke.

TUŽILAC GRUM: Mislio sam da će nam za njega trebati ceo dan.

SUDIJA HANT: U redu, onda molim vas da budete sigurni da se ovo više ne ponovi. Kad govorite o pola dana, nikada nije bilo govora o pola dana. Raspored je bio u stvari četiri sata dnevno. I oni koji nemaju sreće će raditi do 19.00 u popodnevnoj smeni, ali nema pola dana. Radilo se samo o kraćim danima. Mi zasedamo četiri i po dana nedeljno i treba da se ponašate tako, nadamo se, do kraja suđenja. Svake nedelje ćemo zasedati četiri do četiri i po dana, zavisno od brzine sa kojom budete prolazili

kroz svoje svedoke. Moramo da svedoke imamo spremne. Traži se od njih da budu tu. Znači sledeći svedok mora da bude tu, u slučaju da se nešto dramatično desi sa svedokom koji na redu ili ako on ranije završi. Znači vi sada nemate do kraja dana novog svedoka?

TUŽILAC GRUM: Ne, časni Sude.

SUDIJA HANT: U redu, onda ćemo da pređemo na privatnu sednicu. Molim za minut, dok se to organizuje.

(privatna sednica)

SUDIJA HANT: Hvala. Završavamo, zasad..

